


Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ДО ЗАХИСТУ
завідувач кафедри світової політики,
дипломатії та туристичного бізнесу
доц. Парфіненко А.Ю.

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: «"М'яка сила" як інструмент зовнішньої політики
Республіки Корея»

Виконала: студентка 4 курсу групи УК-41
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Лісянська Валерія Олександрівна 

(прізвище та ініціали)

Керівник: к.політ.н., доцент Панасенко Г. С. 

(прізвище та ініціали)

Рецензент: к.політ.н., Савельєва Т. П. 

(прізвище та ініціали)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____

кількість балів: _____

Голова Екзаменаційної комісії:

(підпис) (прізвище та ініціали)

Харків – 2025 року
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) перший (бакалаврський)

Напрямок підготовки

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
світової політики, дипломатії та
туристичного бізнесу
Доц. Парфіненко А.Ю.

“ _____ ” _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ (ПРОЄКТ)

Лісянська Валерія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Тема роботи «"М'яка сила" як інструмент зовнішньої політики

Республіки Корея»

керівник роботи Панасенко Ганна Сергіївна, к.політ.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від №4001-5/869

2. Строк подання студентом роботи 12.05.2025 р.
3. Перелік питань, які потрібно розробити: проаналізувати теоретичні підвалини концепції «м'якої сили» та її трансформацію в теорії міжнародних відносин; дослідити історичні передумови та стадії становлення південнокорейської моделі «м'якої сили»; визначити інституційно-правові

інструменти втілення «м'якої сили» у зовнішньополітичній стратегії Республіки Корея; охарактеризувати феномен «корейської хвилі» (Hallyu) як фундаменту «м'якої сили» Південної Кореї; проаналізувати культурний, економічний та освітньо-науковий аспекти реалізації «м'якої сили» Республіки Корея; оцінити регіональний та світовий вплив південнокорейської «м'якої сили»; дослідити вияви та вплив «м'якої сили» Республіки Корея у взаєминах з Україною; визначити сучасні тенденції та перспективи розвитку «м'якої сили» Республіки Корея в контексті глобальних викликів.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
	Розділ 1. Теоретико-методологічні основи та джерельна база дослідження "м'якої сили" в Республіці Корея
	Розділ 2. Аналіз "м'якої сили" як інструмента зовнішньої політики Південної Кореї

5. Дата видачі завдання 20.12.2024

Студентка



підпис

Валерія ЛІСЯНСЬКА

ініціали, прізвище

Керівниця роботи



підпис

Ганна ПАНАСЕНКО

ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Лісянська В. "М'яка сила" як інструмент зовнішньої політики Республіки Корея

Робота присвячена комплексному дослідженню використання інструментів «м'якої сили» у формуванні та реалізації зовнішньої політики Республіки Корея. Розглянуто теоретичні засади концепції «м'якої сили» в системі міжнародних відносин, уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження. Проаналізовано соціально-економічний та політичний профіль країни, особливості її зовнішньоекономічної діяльності та дипломатичних зв'язків у регіональному та глобальному вимірах. Досліджено становлення та еволюцію південнокорейської стратегії «м'якої сили», її інституційне забезпечення та механізми реалізації. Визначено роль культурної дипломатії, зокрема феномену «корейської хвилі» (Hallyu), у просуванні національних інтересів Республіки Корея. Проаналізовано вплив корейських культурних продуктів (K-pop, K-drama, корейського кінематографу) на формування позитивного іміджу країни. Досліджено освітні ініціативи, програми академічних обмінів та діяльність Інститутів Седжонг як важливих компонентів південнокорейської «м'якої сили».

ANNOTATION

Lisyanska V. "Soft Power" as an Instrument of the Foreign Policy of the Republic of Korea

The article is devoted to a comprehensive study of the use of “soft power” instruments in the formation and implementation of the foreign policy of the Republic of Korea. The theoretical foundations of the concept of soft power in the system of international relations are considered, the conceptual and categorical apparatus of the study is clarified. The author analyses the socio-economic and political profile of the country, peculiarities of its foreign economic activity and diplomatic relations in the regional and global dimensions. The formation and evolution of South Korea's “soft power” strategy, its institutional support and implementation mechanisms are studied. The role of cultural diplomacy, in particular the phenomenon of the “Korean wave” (Hallyu), in promoting the national interests of the Republic of Korea is determined. The influence of Korean cultural products (K-pop, K-drama, Korean cinema) on the formation of a positive image of the country is analysed. Educational initiatives, academic exchange programmes and activities of the Sejong Institutes as important components of South Korean “soft power” are studied.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи та джерельна база дослідження "м'якої сили" в Республіці Корея	
1.1. Поняття "м'яка сила" як об'єкт міжнародно-політичних досліджень...	6
1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження.....	12
1.3. Соціально-політичний та економічний профіль країни.....	22
Розділ 2. Аналіз "м'якої сили" як інструмента зовнішньої політики Південної Кореї	
2.1. Історичний розвиток зовнішньої політики Республіки Корея.....	34
2.2. «М'яка сила» як інструмент зовнішньої політики Південної Кореї: культурна, економічна та публічна дипломатія.....	43
2.3. Ефективність використання «м'якої сили» Республікою Корея	49
2.4. Перспективи розвитку м'якої сили Південної Кореї та перспективи дипломатії з Україною.....	55
Висновки	60
Список використаних джерел	64
Додатки	75

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження «м'якої сили» як інструменту зовнішньої політики Республіки Корея є особливо важливим в сучасних умовах трансформації системи міжнародних відносин. За останні десятиріччя Південна Корея досягла значного успіху у використанні культурних, економічних та цифрових ресурсів для просування національних інтересів та посилення свого впливу на світовій арені. Феномен «корейської хвилі» (Hallyu) став винятковим прикладом ефективного застосування стратегії «м'якої сили», що дозволило відносно невеликій країні здобути значний культурний, економічний та політичний вплив у світі. В умовах зростання ролі невійськових інструментів впливу та інформаційно-комунікаційних технологій, аналіз південнокорейського досвіду має не лише теоретичне значення, але й практичну користь для формування та реалізації зовнішньополітичних стратегій інших країн, зокрема України.

Ступінь вивченості проблеми. Теоретичне підґрунтя концепції «м'якої сили» створив американський політолог Джозеф Най, котрий вперше використав цей термін та визначив його концептуальну структуру [129].

Подальше вдосконалення ця концепція отримала у роботах таких зарубіжних науковців, як Я. Меліссен (Melissen) [93; 94; 128], Я. Маннерс (Manners) [127], Є. Гілбоа (Gilboa) [121], С. Анхольт (Anholt) [120] та П. ван Хам (Van Ham) [131]. Дослідженню феномену південнокорейської «м'якої сили» присвячені праці корейських вчених – Лі Гин Мі (Lee G.) [86; 126], Хон Сунг-Гі (Hong S.) [123], Кім Тхе-Хьон (Kim T.H.) [124], а також Х. Кім (Kim H.) [80] та С. Х. Лі (Lee S.H.) [88]. З українських дослідників окремі аспекти проблематики висвітлено у працях С. Лиско [113], О. Стасевської та В. Уколової [118], Т. Подворної [53; 115] та О. Семченко [54; 116]. Проте, попри наявні здобутки, комплексний аналіз «м'якої сили» Республіки Корея як єдиної системи з урахуванням її сучасних тенденцій розвитку та впливу на

українсько-корейські відносини залишається малодослідженим, що підкреслює наукову актуальність обраної теми.

Об'єктом дослідження бакалаврської роботи є зовнішня політика Республіки Корея у контексті реалізації стратегії «м'якої сили».

Предмет дослідження - механізми, інструменти та напрямки реалізації «м'якої сили» Республіки Корея, їхня ефективність у досягненні зовнішньополітичних цілей держави.

Мета роботи полягає в комплексному вивченні «м'якої сили» як інструменту зовнішньої політики Республіки Корея, визначенні її особливостей, ефективності та перспектив впливу на міжнародній арені, а також особливостей вияву у відносинах з Україною.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні підвалини концепції «м'якої сили» та її трансформацію в теорії міжнародних відносин;
2. Дослідити історичні передумови та стадії становлення південнокорейської моделі «м'якої сили»;
3. Визначити інституційно-правові інструменти втілення «м'якої сили» у зовнішньополітичній стратегії Республіки Корея;
4. Охарактеризувати феномен «корейської хвилі» (Hallyu) як фундаменту «м'якої сили» Південної Кореї;
5. Проаналізувати культурний, економічний та освітньо-науковий аспекти реалізації «м'якої сили» Республіки Корея;
6. Оцінити регіональний та світовий вплив південнокорейської «м'якої сили»;
7. Дослідити вияви та вплив «м'якої сили» Республіки Корея у взаєминах з Україною;
8. Визначити сучасні тенденції та перспективи розвитку «м'якої сили» Республіки Корея в контексті глобальних викликів.

Методологія дослідження. Дослідження "м'якої сили" Південної Кореї базується на двох групах методів. Методи включають аналіз, синтез, індукцію, дедукцію та абстрагування. Також використані спеціальні методи: системний підхід, порівняльний аналіз, історико-генетичний метод, контент-аналіз та кейс-стаді.

Специфіка джерельної бази. Дослідження "м'якої сили" Республіки Корея спиратиметься на розмаїття джерел: офіційні документи; наукова література; періодичні видання, що висвітлюють культурний вплив Кореї; інтернет-ресурсах (офіційні веб-сайти корейських державних органів та міжнародних організацій); матеріали культурних інституцій.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків; містить 63 сторінки тексту, 7 рисунків, 10 таблиць, 2 додатка. Список джерел включає 131 найменування літератури, з них 78 електронних публікацій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ "М'ЯКОЇ СИЛИ" В РЕСПУБЛІЦІ КОРЕЯ

1.1 М'яка сила як об'єкт міжнародно-політичних досліджень

У межах сучасних міжнародно-політичних досліджень концепт "м'якої сили" посідає важливе місце, виступаючи ключовим інструментом аналізу впливу та привабливості держав і недержавних акторів на міжнародній арені. Науковий інтерес до "м'якої сили" охоплює широкий спектр питань, що спричиняє необхідність її розгляду в кількох взаємопов'язаних аспектах.

Теоретико-методологічний аспект спрямовано на поглиблене розуміння сутності "м'якої сили". Дослідники зосереджуються на верифікації її концептуальних меж, ідентифікації ключових складових елементів, до яких традиційно відносять культуру, політичні цінності та зовнішню політику держави [100]. Важливим напрямом є розробка надійних методологій для вимірювання та аналізу "м'якої сили", що є складним завданням з огляду на її нематеріальний характер. Крім того, значна увага приділяється дослідженню взаємозв'язку "м'якої сили" з іншими формами владного впливу, зокрема "жорсткою" силою (військова та економічна міць) та концепцією "розумної сили", що передбачає їхнє стратегічне поєднання [101].

Регіональний аспект передбачає вивчення специфіки прояву та застосування "м'якої сили" в різних геополітичних контекстах. Регіональні відмінності, зумовлені історичною спадщиною, культурними особливостями та політичними системами, суттєво впливають на формування та сприйняття "м'якої сили". Аналіз регіональних моделей, таких як орієнтована на економічний розвиток "м'яка сила" Китаю, культурно-дипломатична стратегія Японії або комплексний підхід Європейського Союзу, дозволяє виявити унікальні характеристики та ефективність їхнього застосування.

Інструментальний аспект фокусується на конкретних засобах і механізмах, за допомогою яких актори реалізують свій потенціал "м'якої сили". Дослідження охоплюють широкий спектр інструментів, включаючи культурну дипломатію (просування культурних цінностей та досягнень), публічну дипломатію (комунікація з іноземною громадськістю), освітні та наукові обміни, економічну привабливість (створення позитивного інвестиційного клімату та надання економічної допомоги), діяльність засобів масової інформації та використання цифрових технологій для формування позитивного іміджу та поширення власних наративів.

Акторський аспект аналізує роль різноманітних суб'єктів міжнародних відносин у застосуванні "м'якої сили". Окрім держав, значна увага приділяється міжнародним організаціям (наприклад, ЮНЕСКО), транснаціональним корпораціям (через їхню культурну та економічну присутність), неурядовим організаціям (які часто виступають носіями певних цінностей) та навіть окремим впливовим особистостям (митцям, науковцям, спортсменам). Дослідження спрямовані на виявлення їхнього потенціалу у формуванні привабливості та просуванні власних інтересів шляхом переконання та залучення.

Ефективність та обмеження "м'якої сили" є критично важливим напрямом досліджень. Аналізуються можливості та межі застосування "м'якої сили" для досягнення конкретних зовнішньополітичних цілей. Дослідники вивчають фактори, що впливають на успішність стратегій "м'якої сили", такі як послідовність політики, автентичність цінностей та сприйнятливність цільової аудиторії. Водночас, особлива увага приділяється ситуаціям, в яких "м'яка сила" може виявитися недостатньою або навіть контрпродуктивною, наприклад, у конфліктах з нульовою сумою або в умовах авторитарних режимів.

Таким чином, дослідження "м'якої сили" в міжнародно-політичному контексті є багатогранним і охоплює широкий спектр теоретичних,

регіональних, інструментальних, акторських та оціночних аспектів. Поглиблений аналіз цих вимірів є необхідним для розуміння складних процесів формування міжнародних відносин та ефективного застосування інструментів впливу в сучасному світі.

"М'яка сила" — ключова концепція сучасної теорії міжнародних відносин, що описує здатність держави впливати на інші країни завдяки привабливості її культури, політичних цінностей та зовнішньої політики, замість примусу або фінансових стимулів.

Термін "м'яка сила" запропонував американський політолог Джозеф Най у 1990 році в своїй книзі "Bound to Lead: The Changing Nature of American Power". Най розвинув цю концепцію в подальших роботах, зокрема в книзі "Soft Power: The Means to Success in World Politics" (2005) [99, с. 17].

Оригінальне трактування Дж. Ная визначає "м'яку силу" як "здатність досягти бажаного через привабливість, а не через примус чи підкуп" [98, с. 38]. У пізніших працях він доповнює це визначення: "М'яка сила – це здатність формувати преференції інших, використовуючи силу привабливості та переконання" [102, с. 154].

Розширюючи концепцію, А. Вуд характеризує "м'яку силу" як "здатність держави досягати своїх цілей через культурний та ідеологічний вплив, без використання військової сили чи економічного тиску" [110]. Г. Лі пропонує розглядати це поняття як "стратегічне використання культурних, політичних та соціальних ресурсів для формування міжнародного іміджу та впливу держави"[86].

Дослідження спирається на різноманітні джерела: офіційні документи (зовнішньополітичні стратегії, програми культурної дипломатії, статистичні дані), наукову літературу з теорії "м'якої сили", періодичні видання та інтернет-ресурси. За визначенням С. Мелісена, "м'яка сила" є "інструментом публічної дипломатії, що використовує непримусові методи для досягнення

зовнішньополітичних цілей через формування позитивного сприйняття держави у світовій спільноті" [94].

К. Кеннеді додає, що "м'яка сила – це комплексне явище, яке охоплює як цілеспрямовані дії держави у сфері публічної дипломатії, так і природну привабливість її цінностей, культури та способу життя" [79]. Важливим аспектом є думка Дж. Курланцика, який розглядає "м'яку силу" як "нематеріальні ресурси впливу, що включають привабливість культури, ідеології та соціально-політичної моделі держави" [85].

Особливу цінність для дослідження становлять матеріали культурних інституцій (звіти Корейських культурних центрів та організацій культурного обміну). В цьому контексті важливо врахувати визначення Х. Кіма, який трактує "м'яку силу" як "стратегічне використання культурних активів для позиціонування держави на глобальній арені та забезпечення її конкурентних переваг" [80].

Серед вітчизняних дослідників, О. Семченко розглядає "м'яку силу" як "комплекс інструментів та методів досягнення зовнішньополітичних цілей без застосування примусу, через формування привабливого іміджу держави" [54]. Т. Подворна додає, що "м'яка сила" – це "здатність впливати на поведінку інших для отримання бажаних результатів через привабливість власної культури, політичних цінностей та зовнішньої політики" [53].

І. Слісаренко пропонує розуміти "м'яку силу" як "систему непримусових методів зовнішньополітичного впливу, що базуються на культурних та ціннісних аспектах національної ідентичності" [55].

М'яка сила країни ґрунтується на трьох основних ресурсах:

1. Культура (у місцях, де вона є привабливою для інших)
2. Політичні цінності (коли країна дотримується їх у внутрішній та зовнішній політиці)
3. Зовнішня політика (коли інші вважають її легітимною та морально авторитетною) [130].

Концепція м'якої сили нерідко протиставляється "жорсткій силі", котра містить військову та економічну міць. Най також ввів поняття "розумної сили", що поєднує риси обох підходів (таблиця 1.1).

М'яка сила реалізується через різноманітні механізми:

- Публічна дипломатія.
- Культурні обміни та програми.
- Освітні ініціативи (стипендії для іноземних студентів).
- Міжнародне мовлення та медіа.
- Спортивна дипломатія.
- Популярна культура (кіно, музика, література).
- Технологічні інновації та наукові досягнення [93].

Таблиця 1.1

Порівняння жорсткої та м'якої сили

Жорстка сила	М'яка сила
Примус	Привабливість
Санкції	Переконання
Військова міць	Культурний вплив
Економічний тиск	Дипломатія та цінності

Складено авторкою за матеріалами [129]

Згідно з рейтингами м'якої сили, такими як Portland Soft Power 30, у 2024 році до лідерів належали Сполучені Штати Америки, Велика Британія та Китай (рис 1.1).

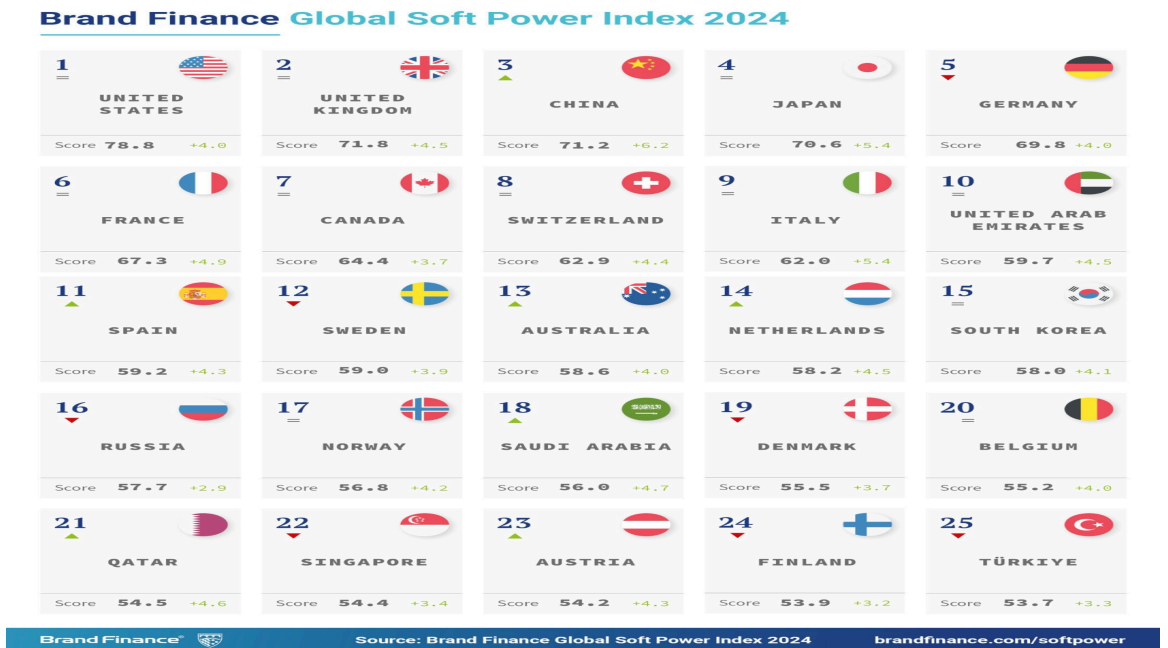


Рис. 1.1 Лідери рейтингу м'якої сили у 2024 році [5]

Республіка Корея також ефективно використовує м'яку силу у своїй політиці (рис 1.2).

Рейтинг	Місце ПК (2023)	Зміна за 5 років
Global Soft Power Index (Brand Finance)	11	+2
Soft Power 30 (Portland Communications)	13	+6
Anholt-Ipsos Nation Brands Index	12	+3
The Good Country Index	17	+5
Digital Diplomacy Index	8	+7

Рис. 1.2 Ефективність використання м'якої сили Республікою Корея [1]

Особливо високі показники спостерігаються в категоріях "Культура і спадщина" та "Інновації та технології", що відображає ключові конкурентні переваги корейської м'якої сили.

Концепція м'якої сили зазнала певної критики:

- Складність вимірювання ефективності м'якої сили.
- Проблеми причинно-наслідкових зв'язків між культурною привабливістю та політичними результатами.
- Дискусії щодо моральності ідеологічного впливу.

- Надмірний західно центризм концепції [74].

Сучасні дослідження феномену «м'якої сили» демонструють зростаючий інтерес до його різноманітних аспектів та проявів у контексті глобальних трансформацій. Однією з ключових тенденцій є поглиблене вивчення регіональних особливостей застосування «м'якої сили». Так, яскраво вирізняється китайська модель, яка значною мірою спирається на економічний розвиток та інвестиції як інструменти впливу, водночас доповнюючись культурними ініціативами. На противагу цьому, японський підхід традиційно робить акцент на культурній дипломатії, використовуючи багату та унікальну культурну спадщину для формування позитивного іміджу.

Окремою та надзвичайно актуальною тенденцією є дослідження цифрової «м'якої сили», яка набуває все більшого значення в сучасному інформаційному суспільстві. В цьому контексті аналізується ключова роль соціальних мереж у формуванні міжнародного іміджу держав та недержавних акторів, розглядаються інструменти цифрової дипломатії та проведення інформаційних кампаній в онлайн-просторі, а також оцінюється вплив технологічних платформ на динаміку міжнародних відносин. Крім того, значна увага приділяється вивченню «м'якої сили» недержавних акторів, зокрема ролі міжнародних організацій у просуванні певних норм та цінностей, впливу транснаціональних корпорацій через їхню економічну та культурну присутність, а також діяльності громадських організацій та рухів, які здатні мобілізувати громадську думку та впливати на міжнародний порядок денний. Ці різноманітні аспекти свідчать про еволюцію розуміння «м'якої сили» та розширення горизонтів її дослідження в сучасній науці про міжнародні відносини [92].

Отже, м'яка сила продовжує залишатися актуальним об'єктом досліджень у сфері міжнародних відносин, особливо в контексті зростаючої глобальної взаємозалежності та розвитку нових інформаційних технологій.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження

Понятійно-категоріальний апарат дослідження Республіки Корея представляє собою комплексну систему взаємопов'язаних термінів, концепцій та категорій, що дають змогу всебічно вивчати південнокорейську державу в її історичному, політичному, економічному, соціальному та культурному вимірах.

Геополітичний вимір категоріального апарату дослідження Республіки Корея передбачає розуміння концепту "розділеної нації" – феномену поділу етнічно й історично єдиного народу на дві різні держави внаслідок глобального протистояння комуністичного та капіталістичного блоків під час Холодної війни [2]. Демілітаризована зона, що розділяє Корейський півострів, є не лише фізичним бар'єром, але й потужним символом, що втілює трагедію розділення корейського народу. Корейська війна (1950–1953 років), що завершилася підписанням перемир'я, а не мирного договору, залишила півострів у стані "ні війни, ні миру", що визначає особливості зовнішньополітичної та безпекової стратегії Південної Кореї до сьогодні. Це відображає поєднання історичних традицій та сучасних потреб управління густонаселеною державою з високим рівнем урбанізації. Концепція "геополітичного зажиму" ("геополітичної компресії") описує особливе положення Кореї між великими державами регіону – Китаєм, Японією та Росією, що історично визначало зовнішньополітичну стратегію корейської держави [23]. Поняття "стратегічного буфера" відображає сприйняття Корейського півострова великими державами як зони геополітичного впливу, а не самостійного гравця.

Політична система Республіки Корея описується такими поняттями, як "президентська республіка", "демократизація", "конституціоналізм" [24]. "Рух за демократизацію" є ключовим концептом в історії сучасної Південної Кореї, що охоплює численні громадянські протести проти авторитарного правління,

включно з повстанням у Кванджу 1980 року та Червневим демократичним рухом 1987 року. Поняття "5-ї Республіки" та "6-ї Республіки" відображають етапи конституційного розвитку Південної Кореї. Термін "кандела-революція" описує масові мирні протести 2016–2017 років, що призвели до імпічменту президента Пак Кин Хе та демонстрували зрілість громадянського суспільства [25]. Концепція "генерального прокурора країни" та "антикорупційної комісії" є ключовими для розуміння системи стримувань і противаг у південнокорейській політичній системі. Важливими є також поняття "регіоналізму" та "регіональної поляризації" в політиці – традиційного поділу електоральних уподобань за географічним принципом, де південно-східні регіони Кьонсан традиційно підтримують консервативні партії, а південно-західні регіони Чолла – прогресивні [26].

Економічна система Республіки Корея характеризується поняттями "регульованої ринкової економіки", "експортно-орієнтованої індустріалізації" та "економічного дива на річці Хан" [27]. Останнє поняття відображає безпрецедентну трансформацію бідної аграрної країни, зруйнованої війною, у високорозвинену індустріальну державу протягом кількох десятиліть. Особливість корейської економічної моделі полягає в тісній співпраці між державою та бізнесом, що реалізувалася через систему державного планування та п'ятирічних планів економічного розвитку [34]. Ключовим елементом економічної системи Південної Кореї є великі корпоративні конгломерати "чеболі" – сімейні бізнес-імперії, такі як Samsung, Hyundai, LG та SK, що виникли завдяки цілеспрямованій державній політиці і стали рушіями економічного зростання країни. Концепція "креативної економіки" відображає сучасний етап розвитку південнокорейської економіки з акцентом на інновації, технології та креативні індустрії [38]. "Четверта промислова революція" є стратегічним орієнтиром для подальшого розвитку країни в напрямку цифровізації, штучного інтелекту та смарт-технологій. "Економіка знань" передбачає перехід від виробництва до створення інтелектуальних

продуктів та послуг, що спирається на потужну освітню систему та науково-дослідницьку інфраструктуру. Поняття "реформи чеболів" відображає суперечливі спроби реструктуризації великих конгломератів для зменшення їхньої економічної влади та подолання корупційних практик [50]. "Корейська модель розвитку" стала важливим прикладом для багатьох країн, що розвиваються, і породила численні дискусії про баланс між державним регулюванням та ринковими механізмами [32]. Термін "венчурна економіка" описує зростаючий сектор стартапів та інноваційних компаній, що останніми роками активно розвивається за підтримки уряду як альтернатива традиційній моделі великих конгломератів. "Інноваційні кластери" та "стартап-екосистема" стали важливими елементами економічної політики, націленої на диверсифікацію економіки та створення нових джерел зростання [63].

Соціальна структура Південної Кореї описується через поняття "конфуціанського суспільства", що підкреслює глибокий вплив конфуціанської етики на соціальні відносини, сімейні цінності та ієрархічну організацію корейського соціуму [66]. Концепції "сонбе" (старший, наставник) та "хубе" (молодший, підопічний) визначають статусні відносини на всіх рівнях – від сім'ї до робочого колективу. Поняття "нунчі" відображає важливу соціальну навичку розуміння невербальних сигналів та контексту спілкування. "Чемьон" — концепція "збереження обличчя" — визначає способи підтримки гідності та честі в соціальних взаєминах [41]. Демографічні виклики сучасної Південної Кореї найкраще відображають терміни "старіння населення", "наднизька народжуваність" та "демографічна зима" (буквально "демографічна прірва") [56]. Південна Корея має один з найнижчих показників народжуваності у світі, що в поєднанні зі швидким старінням населення створює серйозні виклики для економічного та соціального розвитку. Важливим аспектом розуміння соціальної структури є концепція "хьоль-йон" (кровні зв'язки), "хьон-йон" (регіональні зв'язки) та

"хак-йон" (зв'язки випускників), що описують неформальні соціальні мережі, базовані на спорідненості, земляцтві та спільному навчальному досвіді [57]. Ці мережі часто відіграють вирішальну роль у кар'єрному зростанні та соціальній мобільності. Поняття "сунхсу" (порядок за старшинством) визначає традиційну соціальну ієрархію, що зберігає своє значення у сучасному суспільстві. "Віковий градієнт" залишається важливим фактором у соціальних та професійних відносинах, що включає специфічні лінгвістичні патерни та поведінкові норми.

Культурний вимір досліджень Республіки Корея неможливий без розуміння концепції "Корейської хвилі" – феномену глобального поширення південнокорейської популярної культури, включаючи К-поп, корейські телесеріали "К-драми", кінематограф, відеоігри, кухню та косметику [44]. "Культурна дипломатія" стала важливим інструментом "м'якої сили" Південної Кореї на міжнародній арені [65]. Поняття "культурний національний бренд" відображає цілеспрямовану державну політику з просування корейської культури у світі. Концепція "ханджу" – нова хвиля популярності традиційної корейської культури, що охоплює традиційний одяг (ханбок), архітектуру, кухню, музику та мистецтво, свідчить про зростання зацікавленості до автентичної корейської спадщини як серед місцевого населення, так і за кордоном. Термін "контентна індустрія" відображає стратегічний підхід Південної Кореї до розвитку креативних галузей як елементу національної економіки [36]. "Культурний націоналізм" залишається важливою концепцією в розумінні мотивації державної підтримки культурної сфери та збереження культурної ідентичності в умовах глобалізації. "Культурна гібридизація" описує процес переосмислення західних культурних форм через призму корейських традицій та естетики, що створює унікальний культурний продукт з глобальною привабливістю.

Освітня система Південної Кореї характеризується поняттями "освітня лихоманка" – надзвичайно високою цінністю освіти в суспільстві, та

"пекельним іспитом" – надзвичайно конкурентним національним вступним іспитом до університетів [47]. "Хакбуль" – соціальна стратифікація на основі престижу закінченого університету – визначає статус та перспективи працевлаштування. "Хагвон" – приватні академії для додаткового навчання – є важливою складовою освітньої індустрії. Поняття "освітній кредиціалізм" описує надмірну орієнтацію на формальні освітні кваліфікації та цінування дипломів престижних закладів вище за практичні навички [59]. "Тіньова освіта" охоплює масштабну індустрію додаткового навчання, що існує паралельно до формальної освітньої системи. "Навчання на виснаження" або "хакджа" характеризує інтенсивний навчальний режим більшості корейських школярів та студентів. Концепція "освітньої реформи" залишається центральною в спробах подолати негативні наслідки надмірної конкуренції та стресу в освітній системі [39]. "STEAM-освіта" (наука, технології, інженерія, мистецтво, математика) відображає сучасні тенденції розвитку освітньої системи у напрямку більшої міждисциплінарності та креативності.

Технологічний розвиток Південної Кореї описується такими поняттями, як "цифрова нація", "інформаційне суспільство", "мережеве суспільство" [30]. Південна Корея має найвищий у світі рівень проникнення високошвидкісного інтернету, що дозволило їй стати піонером у таких сферах як електронний уряд, телемедицина та "розумні міста". Концепція "убіквітного суспільства" відображає прагнення до створення середовища, де технології невидимо інтегровані в повсякденне життя. "Індустрія 4.0" є ключовим орієнтиром технологічної політики, націленої на розвиток інтелектуальних виробничих систем, інтернету речей та штучного інтелекту [48]. Термін "цифровий розрив між поколіннями" описує нерівність у доступі та навичках користування цифровими технологіями між молоддю та старшим поколінням. "Цифрове громадянство" є важливою концепцією в контексті активного залучення громадян до електронної демократії та цифрового урядування. "Кібербезпека" набуває особливого значення з огляду на високий рівень цифровізації

суспільства та постійні кібератаки з боку Північної Кореї [60, с. 38]. "Технологічний суверенітет" стає ключовим вектором державної політики в умовах глобального технологічного змагання та дефіциту критично важливих компонентів, таких як напівпровідники.

Зовнішньополітичний дискурс Республіки Корея формується довкола таких понять, як "багатостороння дипломатія", "балансова дипломатія" та "середня держава" – концепція, що позиціонує Південну Корею як впливового посередника в міжнародних взаєминах [67]. "Північнокорейська політика" залишається ключовим напрямком зовнішньої політики, що еволюціонувала від конфронтації до діалогу через концепції "Північної політики", "Сонячної політики" та "Політики довіри" [40]. "Нова південна політика" та "Нова північна політика" відображають сучасні стратегії диверсифікації зовнішньополітичних та економічних зв'язків Південної Кореї, спрямовані на зменшення залежності від традиційних партнерів – США та Китаю [33]. Концепція "стратегічної гнучкості" описує прагнення Сеула маневрувати між різними великими державами, уникаючи жорсткого вибору в їхньому протистоянні. Поняття "глобальної Кореї" відображає амбіції країни щодо підвищення свого міжнародного статусу та впливу на глобальні процеси. "Публічна дипломатія" є важливим інструментом формування позитивного міжнародного іміджу та просування національних інтересів через взаємодію з іноземними суспільствами [64]. "Корейська діаспора" (корьо-сарам) є важливим ресурсом зовнішньої політики та економічного розвитку країни. Поняття "об'єднання Корейського півострова" залишається кінцевою ціллю північнокорейської політики, хоча конкретні підходи до досягнення цієї мети суттєво різняться між різними політичними силами.

Екологічний вимір розвитку Південної Кореї відображається в концепціях "зеленого зростання", "низьковуглецевої економіки" та "вуглецевої нейтральності" [51]. Після стрімкої індустріалізації, що супроводжувалася значним забрудненням довкілля, Південна Корея взяла

курс на сталий розвиток та екологічну модернізацію. Поняття "К-водень" відображає стратегічну ставку на розвиток водневої економіки як шляху до декарбонізації енергетичного сектора. "Циркулярна економіка" описує прагнення до створення замкнених циклів виробництва та споживання для мінімізації відходів. "Енергетичний поворот" характеризує поступовий перехід від атомної енергетики до відновлюваних джерел енергії, що викликає активні дискусії в суспільстві [43]. "Атомофобія" відображає суспільні страхи щодо ядерної енергетики, посилені після аварії на Фукусімі, що вплинули на енергетичну політику країни. Концепція "екологічного громадянства" описує зростаючу екологічну свідомість корейського суспільства та активне залучення громадян до екологічних ініціатив. "Екологічна справедливість" набуває значення в контексті нерівномірного розподілу екологічних ризиків та вигод від розвитку.

Дослідження релігійного ландшафту Республіки Корея спирається на поняття "релігійного синкретизму" та "множинної релігійної ідентичності" [31]. Унікальність корейської релігійної ситуації полягає в співіснуванні традиційних вірувань (шаманізму), буддизму, конфуціанства та християнства, причому останнє набуло надзвичайного поширення – близько 30% південнокорейців є християнами, переважно протестантами. "Корейський шаманізм" (мусок) залишається живою традицією, що вплітається в сучасні релігійні практики. "Мегацеркви" є феноменом корейського протестантизму, що створив одні з найбільших у світі релігійних громад. "Чон-гйо" – нові релігійні рухи, що поєднують елементи різних традицій, відображають синкретичну природу корейської релігійності [52]. Поняття "секуляризації" та "десекуляризації" описують динамічні процеси у релігійній сфері, де стрімке поширення християнства співіснує з тенденціями до зростання нерелігійності серед молоді. "Релігійний націоналізм" характеризує зв'язок між релігійною ідентичністю та національною свідомістю.

Гендерний вимір південнокорейського суспільства характеризується термінами "гендерний розрив", "скляна стеля" та "гендерний конфлікт" [42]. Останній термін відображає зростаюче напруження між феміністським рухом та антифеміністською реакцією, особливо серед молодих чоловіків. Феномен "вельмі" (неологізм, що означає "добре жити наодинці") відображає тенденцію молодих корейців відмовлятися від традиційного шлюбу та створення сім'ї на користь самореалізації та індивідуального життєвого стилю. "Фемінізм 4-ї хвилі" описує сучасний корейський феміністський рух, що активно використовує цифрові платформи для мобілізації та привернення уваги до гендерних проблем. "Мізандрія" (ненависть до чоловіків) стала частиною політичного дискурсу, що використовується противниками фемінізму для дискредитації руху. Концепція "гендерно чутливого бюджетування" відображає інституціоналізацію гендерної рівності в державному управлінні. "Сексуальне насильство як зброя" описує використання прихованих камер для створення та поширення нелегального порно як форми гендерного насильства, що стало об'єктом громадських протестів [28].

Соціально-психологічні дослідження корейського суспільства оперують такими унікальними поняттями, як "хан" – колективне почуття жалю, страждання та надії; "чонг" – емоційна прив'язаність і почуття спільності; "кібун" – настрій або емоційний стан, що має центральне значення в соціальних взаєминах [62]. Поняття "одаль" описує меланхолійну естетику краси у смутку, а "хьонму" – колективну радість і піднесення. "Нунчхі" – соціальна інтуїція та здатність "читати" соціальні ситуації – є ключовою соціальною навичкою в корейському суспільстві. "Ненунчхі" описує нездатність розуміти соціальні контексти та очікування, що часто приписується іноземцям або соціально неадаптованим особам. Концепція "урі" (ми) відображає колективістську орієнтацію корейського суспільства та пріоритет групової ідентичності над індивідуальною [49]. "Ібуніджу" описує

психологічний стан подвійної ідентичності, що виникає в процесі модернізації та глобалізації. "Психічне здоров'я" залишається стигматизованою темою, що створює бар'єри для отримання допомоги особами з психологічними проблемами. "Культура тестування" описує вплив високих ставок стандартизованих тестів на психічне благополуччя молоді.

Професійна культура та життєвий уклад Республіки Корея включають концепцію "пхалі-пхалі" ("швидко-швидко"), яка відображає орієнтацію південнокорейського суспільства на швидкість, ефективність та динамізм [37]. "Культура довгих годин роботи" та "кароці" (смерть від перепрацювання) є важливими поняттями для розуміння професійної культури та життєвого укладу сучасних південнокорейців. "Корпоративна культура" характеризується високою ієрархічністю, формалізованими відносинами та груповою гармонією як пріоритетом. "Хесік" – колективне споживання алкоголю після роботи – є важливим ритуалом соціалізації в професійному середовищі. Також, поняття "work-life balance" відображає зростаюче прагнення молодих корейців до більш збалансованого способу життя [35]. "52-годинний робочий тиждень" став важливою реформою трудового законодавства, спрямованою на обмеження надмірної тривалості робочого часу. "Гіг-економіка" описує зростаючий сектор тимчасової та фрілансерської зайнятості, що змінює традиційні кар'єрні патерни. "Дуальна економіка" відображає розрив між великими корпораціями та малими й середніми підприємствами за рівнем заробітної плати, соціальних гарантій та престижу.

Молодіжна культура описується через поняття "самген-седе" ("покоління трьох відмов" – від стосунків, шлюбу та дітей), "нін-по-седе" ("покоління N відмов" – розширена версія попереднього концепту) та "хелл" ("пекельна Корея") – термін, що відображає песимістичне сприйняття корейської соціальної реальності молодим поколінням через високу конкуренцію, соціальну нерівність та складні умови життя [61].

Важливим доповненням до понятійно-категоріального апарату є інституціональний вимір, що описує ключові інституції корейського суспільства. "Конституційний суд" відіграє важливу роль у забезпеченні політичної стабільності та дотримання демократичних принципів [46]. "Національна асамблея" як законодавчий орган відображає партійну поляризацію в суспільстві. "Системи сертифікації" є важливим механізмом соціального контролю та професійної легітимації в корейському суспільстві. "Державна служба" залишається престижною кар'єрною траєкторією, незважаючи на зміни в економічній структурі. "Соціальний договір" між державою, бізнесом та громадянами зазнає трансформації в умовах глобалізації та демократизації. "Корпоративна соціальна відповідальність" стає важливою концепцією в контексті зростаючих очікувань щодо етичної поведінки бізнесу [43].

Отже, понятійно-категоріальний апарат дослідження Республіки Корея є багатовимірною системою, що відображає складну соціокультурну, політичну та економічну дійсність цієї східноазійської держави [29]. Розуміння ключових концептів та категорій дозволяє досліднику проникнути у специфіку корейського контексту та уникнути спрощених узагальнень при аналізі феноменів південнокорейського суспільства. Південнокорейський контекст демонструє, як традиційні конфуціанські цінності переплітаються з надсучасними технологіями, як культурний консерватизм співіснує з прагненням до інновацій, трансформується під сьогодення та виводить державу на новий рівень.

1.3 Соціально-політичний та економічний профіль Республіки Корея

Республіка Корея (Південна Корея) — держава в Східній Азії, що займає південну частину Корейського півострова. На півночі межує з Корейською Народно-Демократичною Республікою (Північна Корея), на сході омивається

Японським морем, на південному сході та півдні — Корейською протокою, на заході — Жовтим морем.

Республіка Корея — президентська республіка з демократичним устроєм. Політична система країни базується на Конституції, прийнятій у 1948 році, яка зазнала кількох суттєвих змін, зокрема у 1987 році, коли було встановлено сучасні демократичні норми. До 1980-х років Південна Корея перебувала під владою військових диктаторів. Демократизація розпочалася з масових протестів 1987 року, що призвели до конституційних реформ і проведення перших прямих президентських виборів [6].

Структура влади включає президента, який є главою держави та верховним головнокомандувачем і обирається на 5-річний термін без права переобрання; Національні збори — однопалатний законодавчий орган з 300 депутатів, що обираються на 4 роки; а також судову систему на чолі з Верховним судом, яка включає також Конституційний суд. Президент Республіки Корея призначає прем'єр-міністра та кабінет міністрів за погодженням з Національною асамблеєю. Президент має право законодавчої ініціативи, право вето, право оголошувати надзвичайний стан та видавати укази [6].

Законодавча влада здійснюється однопалатною Національною асамблеєю. 253 депутати обираються в одномандатних округах за мажоритарною системою, решта 47 — за пропорційною системою через партійні списки. Національна асамблея має широкі повноваження, включаючи законодавчу ініціативу, затвердження державного бюджету, ратифікацію міжнародних договорів та контроль за діяльністю уряду. Парламент також може оголосити імпічмент президенту.

Судова система складається з Верховного суду, апеляційних судів, окружних судів та спеціалізованих судів (сімейний, адміністративний, патентний тощо). Окремо функціонує Конституційний суд, що має виключне

право на тлумачення конституції, перевірку конституційності законів, розгляд справ про імпічмент та заборону політичних партій [6].

Партійна система Південної Кореї характеризується домінуванням двох великих партій — консервативної та ліберальної, хоча їхні назви часто змінювались упродовж останніх десятиліть. Наразі основними політичними силами є консервативна Народна сила та ліберально-прогресивна Демократична партія. Політичні партії часто формуються навколо харизматичних лідерів, а не чітких ідеологій, що призводить до частоті реорганізації партійного ландшафту.

Основними політичними партіями є: Демократична партія Кореї (лібералізм, соціал-лібералізм, центр-лівий напрям), Народна сила (консерватизм, економічний лібералізм, правий центр), Партія справедливості (прогресивізм, демократичний соціалізм, лівий напрям) та Народна партія (центризм, економічний лібералізм, центр) (Таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Основні політичні партії Республіки Корея

Назва	Ідеологія	Позиція
Демократична партія Кореї	Лібералізм, соціал-лібералізм	Центр-лівий
Народна сила	Консерватизм, економічний лібералізм	Правий центр
Партія справедливості	Прогресивізм, демократичний соціалізм	Лівий
Народна партія	Центризм, економічний лібералізм	Центр

Джерело: [6]

Республіка Корея має сильні позиції у міжнародних рейтингах політичного розвитку. Про що свідчать багато факторів (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Показники політичного розвитку Республіки Корея

Індекс	Значення	Місце у світі
Індекс демократії (The Economist, 2023)	8.16/10	16 (повна демократія)
Індекс сприйняття корупції (Transparency International, 2023)	63/100	32
Індекс свободи преси (Reporters Without Borders, 2023)	71.36/100	47
Індекс верховенства права (World Justice Project, 2023)	0.73/1.00	17
Індекс економічної свободи (Heritage Foundation, 2023)	74.1/100	15 (переважно вільна)

Створено авторкою за джерелами: [11, 14, 16, 17, 22]

Південна Корея належить до "азійських тигрів" — країн, що продемонстрували стрімке економічне зростання у другій половині ХХ століття. З бідної аграрної країни вона перетворилася на одну з найрозвиненіших економік світу. ВВП Південної Кореї становить близько \$1,8 трлн (2023), а ВВП на душу населення — приблизно \$34,000-36,000. Основою економіки є високотехнологічне виробництво та експортно-орієнтована модель (рис 1.3) [12].

Динаміка ВВП Республіки Корея демонструє вражаюче зростання з менш ніж \$100 млрд у 1960-х роках до майже \$1,8 трлн у 2023 році. Особливо стрімке зростання спостерігалось з початку 2000-х років після відновлення від Азійської фінансової кризи 1997–1998 років.

Ключові галузі включають електроніку, автомобілебудування, суднобудування, металургію та хімічну промисловість (таблиця 1.4).

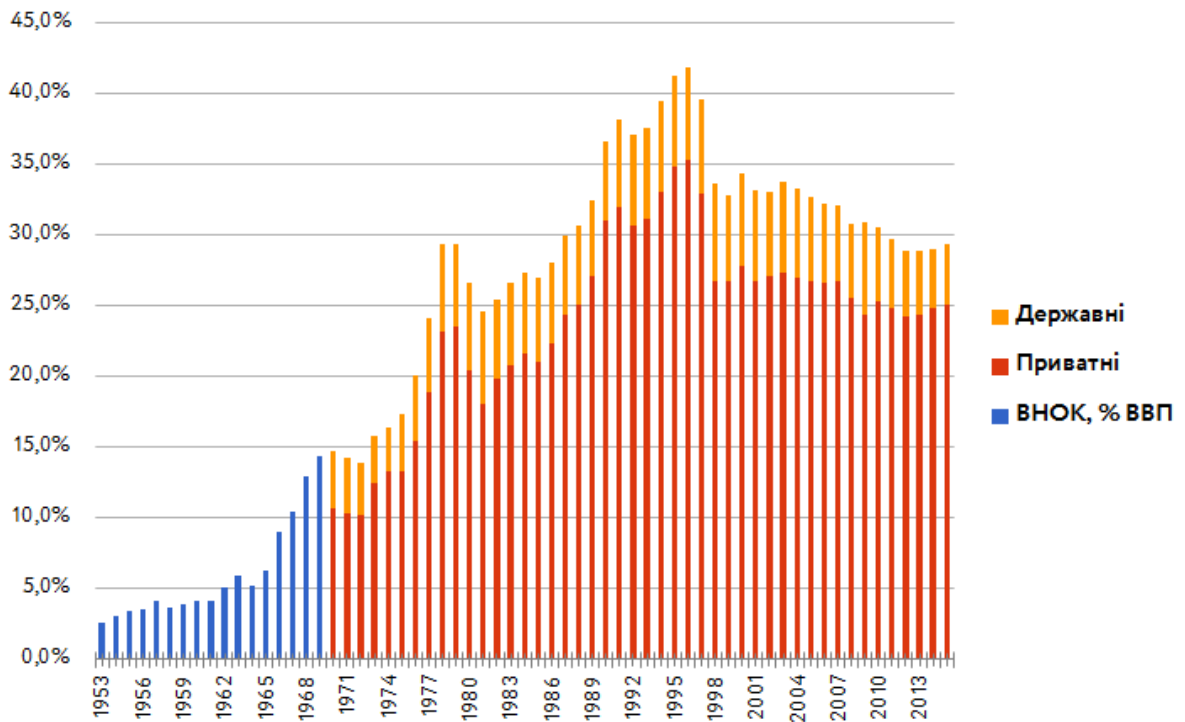


Рис. 1.3 Динаміка ВВП Республіки Корея з 1960 по 2023 рр.
(трлн дол.) [114]

Особливостями економічної моделі є тісний зв'язок між урядом і бізнесом (державне регулювання), домінування великих конгломератів (чеболів) таких як Samsung, Hyundai, LG, SK Group, Lotte, високі інвестиції в освіту та НДДКР (близько 4,5% ВВП на дослідження), а також розвинена цифрова інфраструктура з одним із найшвидших інтернет-з'єднань у світі [10, 125].

Таблиця 1.4

Структура ВВП Республіки Корея за секторами економіки (2023 р.)

Сектор економіки	Частка у ВВП (%)	Зайнятість населення (%)
Сільське господарство	1,8	4,8
Промисловість	36,6	24,6
Послуги	61,6	70,6

Створено авторкою за джерелом: [12]

Основні макроекономічні показники Республіки Корея з 2019 по 2023 рік показують стабільне економічне зростання з деякими коливаннями (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5

Основні макроекономічні показники Республіки Корея з 2019 по 2023 рік

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Темп зростання ВВП (%)	2,2	-0,7	4,1	2,6	2,9
Інфляція (%)	0,4	0,5	2,5	5,1	3,6
Безробіття (%)	3,8	4,4	3,7	2,9	3,1
Державний борг (% від ВВП)	40,2	47,3	50,1	53,5	55,7
Баланс поточного рахунку (млрд. дол.)	59,3	76,4	83,2	27,6	42,1

Створено авторкою за джерелом: [12]

Населення Південної Кореї станом на 2025 рік становить близько 51,5 мільйонів осіб, що робить її 28-ю найбільш населеною країною світу. Республіка Корея є однією з найбільш густонаселених країн — щільність населення складає приблизно 516 осіб на км². При цьому спостерігається високий рівень урбанізації — понад 82% населення мешкає у містах.

Країна стикається з демографічними викликами, включаючи вкрай низьку народжуваність (одну з найнижчих у світі) та швидке старіння населення (рис 1.4) [15].

На графіку динаміки народжуваності в Республіці Корея видно значне падіння коефіцієнта народжуваності з понад 4 дітей на жінку до менш ніж 1 дитини на жінку в останні роки, що є одним з найнижчих показників у світі.

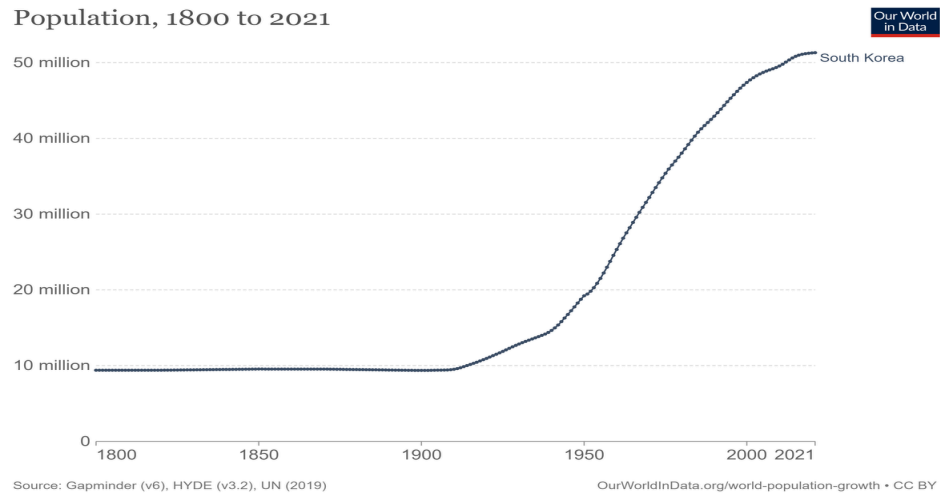


Рис. 1.4 Динаміка народжуваності в Республіці Корея з 1800 по 2021 рр. [8]

Це пов'язано з пізнім вступом у шлюб, високою вартістю виховання дітей, інтенсивною робочою культурою та змінами в соціальних цінностях (рис. 1.5) [15; 19].



Рис 1.5 Демографічна піраміда Республіки Корея (2023 р.) [111]

Демографічна піраміда Республіки Корея наочно ілюструє проблему старіння населення та низької народжуваності. Піраміда має форму "урни" з вузькою основою (мала кількість дітей), розширенням у середній частині (працездатне населення) і помітним звуженням у верхній частині (старше покоління). Така структура вказує на старіння нації та майбутні економічні та соціальні виклики, пов'язані з утриманням пенсіонерів і скороченням робочої сили.

Південна Корея має надзвичайно низький рівень імміграції та є етнічно однорідним суспільством. Етнічний склад населення Республіки Корея станом на 2023 р. є одним із найбільш гомогенних у світі — 95,9% становлять етнічні корейці (Таблиця 1.6) [15].

Корейська мова є єдиною офіційною мовою країни, хоча англійська широко викладається і використовується у бізнесі та вищій освіті.

Таблиця 1.6

Етнічний склад населення Республіки Корея

Етнічний склад	%
Корейці	95,9
Китайці	2,5
В'єтнамці	0,5
Філіппінці	0,4
Американці	0,2
Інші	0,5

Створено авторкою за матеріалами: [15]

Релігійний ландшафт Південної Кореї відрізняється різноманіттям. [15]. Значна частина населення (56,1%) не ідентифікує себе з жодною з релігій, хоча багато з них дотримуються традиційних конфуціанських цінностей та практик. Серед віруючих найпоширенішими є християнство та буддизм. Конфуціанство та інші релігії майже не сповідують. Унікальною рисою

релігійного життя є синкретизм, коли люди одночасно можуть практикувати елементи різних релігійних традицій (Таблиця 1.7)

Таблиця 1.7

Релігійний склад Республіки Корея

Релігійний склад	%
Християнство (протестанти)	19,7
Християнство (католики)	7,9
Буддизм	15,5
Конфуціанство та інші	0,8
Не сповідують жодної релігії	56,1

Створено авторкою за матеріалами: [123]

Південна Корея є однією з найбільш освічених націй світу, відома високою конкуренцією за вступ до престижних університетів, де програма вступу до університету Сунин має велике значення для майбутнього кар'єрного шляху.

Незважаючи на економічні успіхи, країна стикається з низкою соціальних проблем, включаючи високий рівень самогубств (один із найвищих серед розвинених країн), зростаючу нерівність доходів, високу вартість життя (особливо в Сеулі), інтенсивну робочу культуру з тривалим робочим днем та гендерну нерівність на робочому місці.

У міжнародних відносинах ключовими напрямками зовнішньої політики Південної Кореї є союз зі США (близько 28,500 американських військових розташовані в країні), напружені відносини з Північною Кореєю, складні історичні відносини з Японією, економічне співробітництво з Китаєм та активна участь у міжнародних організаціях (ООН, G20, ОЕСР). Технічно Південна та Північна Кореї досі перебувають у стані війни, оскільки Корейська війна (1950-1953) завершилася лише перемир'ям. Відносини між двома країнами характеризуються періодичними спробами діалогу та

періодами напруженості, а політика об'єднання змінювалася від агресивної до "сонячної політики" і знову до більш стриманої.

Основними торговельними партнерами Республіки Корея є Китай, США, В'єтнам, Японія, Гонконг та країни Європейського Союзу. На Китай і США припадає найбільша частка експорту та імпорту Південної Кореї (рис. 1.6 та 1.7). Ця структура торгівлі відображає залежність країни від експорту високотехнологічних товарів на великі споживчі ринки та імпорту сировини і комплектуючих для своєї промисловості.

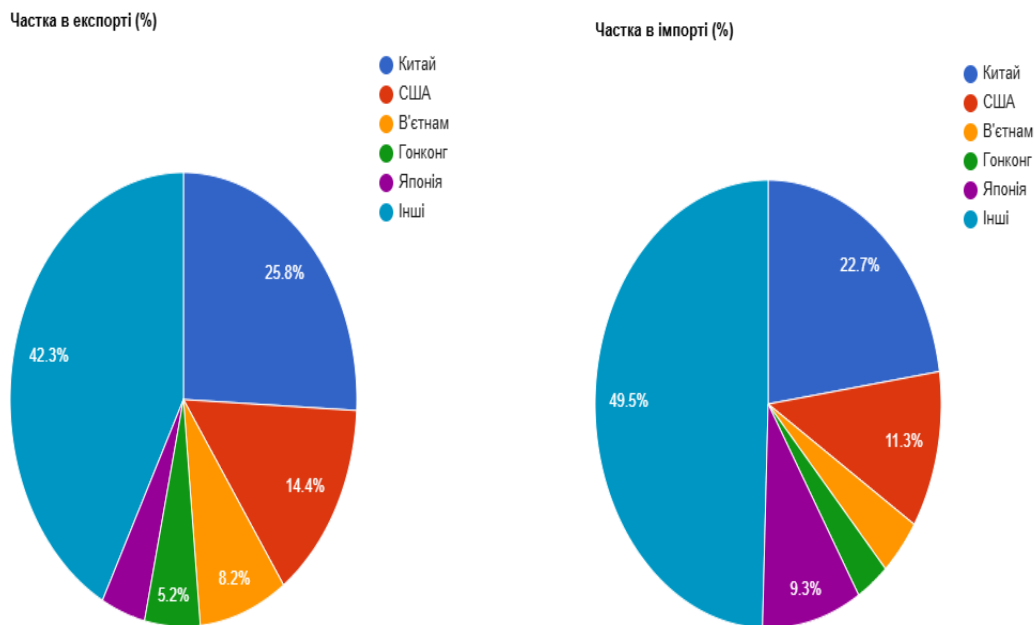


Рис 1.6 та 1.7 Основні торговельні партнери Республіки Корея

Розроблено авторкою за матеріалами: [7]

Культурний вплив Південної Кореї у світі, відомий як Корейська хвиля (Hallyu), продовжує зростати. [125] Це включає глобальне поширення корейської культури через К-поп (з такими групами, як BTS, Blackpink та інші), корейське кіно та телесеріали (дорами). Південнокорейський кінематограф досяг значних успіхів на міжнародних кінофестивалях, зокрема фільм "Паразити" став першим неангломовним фільмом, що отримав Оскар за найкращий фільм. Корейське суспільство зберігає сильний вплив

конфуціанських цінностей, що проявляється у шануванні старших, колективізмі та груповій гармонії, сильних сімейних зв'язках та високій національній гордості.

Південна Корея є світовим лідером у технологічному розвитку, зокрема у виробництві напівпровідників та суднобудуванні [10]. Країна має розвинену мережу 5G, одну з найшвидших у світі, активно впроваджує робототехніку та надає державну підтримку інноваціям та стартапам.

Позиції Республіки Корея у міжнародних рейтингах демонструють високий рівень розвитку країни (таблиця 1.8).

Таблиця 1.8

Позиції Республіки Корея у міжнародних рейтингах

Рейтинг	Місце	Загальна кількість країн у рейтингу
Індекс людського розвитку (ПРООН)	19	191
Індекс глобальної конкурентоспроможності (WEF)	13	141
Індекс легкості ведення бізнесу (Світовий банк)	5	190
Індекс сприйняття корупції (Transparency International)	32	180
Індекс економічної свободи (Heritage Foundation)	15	184
Індекс глобальних інновацій	10	132
Індекс м'якої сили	11	30
Індекс цифрової конкурентоспроможності	8	64

Створено авторкою за матеріалами: [11; 17; 18; 20; 21]

Сучасний політичний ландшафт Республіки Корея характеризується складною взаємодією низки внутрішніх та зовнішніх викликів, а також помітними соціально-політичними тенденціями. Республіка Корея стикається

з низкою серйозних безпекових загроз у регіоні. Напружені відносини з КНДР, що включають ядерну програму Пхеньяна та періодичні військові провокації, залишаються ключовим фактором нестабільності. Необхідність балансування між стратегічними інтересами США, свого головного військового союзника, та зростаючим впливом Китаю створює складну геополітичну дилему [5]. Крім того, історичні протиріччя з Японією, пов'язані з колоніальним минулим та питаннями історичної пам'яті, періодично загострюють двосторонні відносини та ускладнюють регіональну співпрацю.

Внутрішньополітична сфера Південної Кореї позначена значною політичною поляризацією, що проявляється у гострій боротьбі між ліберальними та консервативними силами та ускладнює досягнення консенсусу з ключових питань державної політики. Проблема корупції в політиці та бізнесі, незважаючи на зусилля з її подолання, продовжує підривати довіру суспільства до державних інститутів [89, с. 356]. Історично сформовані регіональні розколи, зокрема протистояння між регіонами Йоннам (провінції Кьонсан) та Хонам (провінції Чолла), продовжують впливати на електоральну поведінку та політичну лояльність.

Південнокорейське суспільство стикається з низкою серйозних соціально-економічних викликів. Зростаюча економічна нерівність призводить до соціальної напруженості та посилює відчуття несправедливості [89, с. 358]. Високе безробіття серед молоді, попри загальний економічний розвиток країни, є серйозною проблемою, що впливає на соціальну мобільність та майбутнє покоління [121].

Попри наявні виклики, у політичному житті Південної Кореї спостерігаються важливі сучасні тенденції. Відзначається зростання політичної активності молоді, яка все активніше висловлює свою позицію щодо ключових суспільно-політичних питань та використовує нові форми політичної участі [121]. Розвиток електронної демократії та впровадження

цифрових технологій відкривають нові можливості для громадянської взаємодії та участі у політичному процесі [89, с. 360]. Спостерігається посилення жіночої політичної участі, хоча жінки все ще недостатньо представлені на вищих рівнях політичної влади.

Зовнішні виклики включають ядерну загрозу з боку Північної Кореї [119], регіональне суперництво між США та Китаєм [5], залежність від імпорту енергоносіїв та необхідність балансувати відносини між Китаєм (основним торговельним партнером) та США (ключовим військовим союзником) [5].

Республіка Корея продовжує розвиватися як технологічно прогресивна держава з демократичними інституціями, хоча й стикається з значними соціально-економічними викликами, характерними для розвинених постіндустріальних суспільств. Успішне подолання існуючих безпекових, внутрішньополітичних та соціально-економічних викликів, а також врахування сучасних політичних тенденцій, матиме вирішальне значення для подальшого сталого розвитку країни та її ролі на міжнародній арені.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ "М'ЯКОЇ СИЛИ" ЯК ІНСТРУМЕНТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ

2.1 Історичний розвиток зовнішньої політики Республіки Корея

Фундаментальним для розуміння сучасної Республіки Корея є історичний контекст становлення корейської державності, починаючи від стародавніх держав на Корейському півострові. Корейська цивілізація має понад п'ять тисяч років історії, протягом яких сформувалася унікальна національна ідентичність [89, с. 362]. Термін "Корея" походить від назви середньовічної держави Корьо (918-1392), що була попередницею династії Чосон (1392–1910) – останньої монархічної держави перед японською колонізацією [89, с. 363]. Поняття "Республіка Корея" офіційно позначає південнокорейську державу, що виникла після розділення Корейського півострова на дві частини по 38-й паралелі після завершення Другої світової війни у 1945 році та виведення японських окупаційних військ [103, с. 363].

Розуміння традиційної корейської дипломатії неможливе без аналізу стосунків стародавніх корейських держав із сусідніми цивілізаціями, особливо з Китаєм [89, с. 365]. Протягом більшої частини своєї історії корейські держави перебували у васальних відносинах з китайськими імперіями, приймаючи конфуціанську модель міжнародних відносин, відому як "система данини" [72, с. 238]. Цей досвід сформував у корейській дипломатичній культурі традицію гнучкого реагування на зміну балансу сил між великими державами, що знаходить своє відображення і в сучасній зовнішній політиці Республіки Корея [83, с. 156].

Важливим періодом, що вплинув на формування сучасної корейської дипломатії, було правління династії Чосон, особливо політика "садэ чхинмін" (служіння великому та дружба з ближнім), що передбачала визнання верховенства Китаю з одночасним прагненням підтримувати добросусідські відносини з Японією [89, с. 360]. Ця концепція заклала основи для сучасного

прагматичного підходу Південної Кореї до відносин з великими державами [83, с. 172].

Анексія Кореї Японією в 1910 році та подальший колоніальний період (1910-1945) мали драматичний вплив на корейську національну ідентичність та майбутню зовнішню політику [73, с. 203]. Болісний досвід втрати державності та насильницької асиміляції сформував у корейців глибоке прагнення до національної незалежності та суверенітету, що проявляється в сучасній зовнішньополітичній стратегії Республіки Корея через наголос на національній самостійності та неприйнятті зовнішнього втручання [83, с. 173].

Колоніальний період також став часом формування корейського національно-визвольного руху, представники якого згодом відіграли важливу роль у створенні незалежної корейської держави [72, с. 239]. Частина лідерів руху опору, зокрема перший президент Південної Кореї Лі Синман, орієнтувалася на США, тоді як інші, включаючи Кім Ір Сена (майбутнього лідера КНДР), тяжіли до СРСР та комуністичної ідеології [103, с. 365]. Ці розбіжності заклали основу для подальшого політичного розколу Корейського півострова [90].

Після звільнення від японської окупації та закінчення Другої світової війни зовнішня політика Республіки Корея формувалася під значним впливом США [91].

Південна Корея, офіційно проголошена 15 серпня 1948 року, з перших днів існування опинилася в епіцентрі геополітичного протистояння холодної війни [90]. Під керівництвом першого президента Лі Синмана країна повністю орієнтувалася на зовнішньополітичний курс США, що обумовлювалося як ідеологічними міркуваннями, так і критичною потребою у військовій та економічній підтримці [91].

Корейська війна (1950 – 1953) остаточно закріпила цю залежність [103, с. 365]. Підписання Договору про взаємну оборону зі США 1 жовтня 1953

року стало наріжним каменем південнокорейської системи безпеки і визначило характер зовнішньополітичних відносин на десятиліття вперед [91]. Цей документ передбачав розміщення американських військ на території Південної Кореї та гарантував військову підтримку у випадку зовнішньої агресії [91].

Ключовою особливістю цього періоду була політика жорсткого антикомунізму, що проявлялася у повній ізоляції від соціалістичного табору та агресивній риторичі щодо КНДР [103, с. 365]. Лі Синман відстоював доктрину "походу на Північ" для силового об'єднання країни, що створювало постійну напруженість на Корейському півострові [103, с. 366].

Зовнішньополітичний інструментарій Південної Кореї в цей період був вкрай обмеженим – країна мала дипломатичні відносини лише з невеликою кількістю держав, переважно союзників США, і практично не брала участі в міжнародних організаціях, за винятком тих, що були створені американським блоком [83, с. 175].

Після військового перевороту 1961 року та приходу до влади генерала Пак Чон Хі зовнішня політика Республіки Корея, зберігаючи основні принципи антикомуністичної орієнтації, зазнала суттєвих трансформацій. У цей період відбувся поступовий перехід від майже повної залежності від американської підтримки до більш збалансованої та диверсифікованої системи міжнародних зв'язків [83, с. 176].

Ключовою зміною стала економізація зовнішньої політики. Прагнучи забезпечити стрімкий економічний розвиток країни, уряд Пак Чон Хі активно розширював географію зовнішньоекономічних зв'язків, шукав нові ринки збуту та джерела фінансування. Політика "експортоорієнтованої індустріалізації" потребувала налагодження відносин з максимально широким колом країн незалежно від їхньої ідеологічної орієнтації [105].

У 1970-х роках Південна Корея встановила дипломатичні відносини з багатьма країнами Південно-Східної Азії, Близького Сходу та Латинської

Америци. Важливим напрямком стала співпраця з країнами ASEAN (Асоціація держав Південно-Східної Азії). Одночасно Сеул почав обережно налагоджувати контакти з деякими соціалістичними країнами, насамперед з Югославією та Румунією [83, с. 176].

Цікавим аспектом зовнішньої політики цього періоду була "дипломатія розвитку" – встановлення тісних економічних зв'язків з нафтовидобувними країнами Близького Сходу [105]. Південнокорейські компанії активно брали участь у будівельних та інфраструктурних проектах у регіоні, що не лише забезпечувало доступ до енергоресурсів, але й створювало нові ринки для корейської продукції [105].

Важливим зовнішньополітичним успіхом стала участь Південної Кореї у війні у В'єтнамі на боці США [91]. Відправивши другий за чисельністю після американського військовий контингент (до 50 000 солдатів), Сеул отримав від Вашингтона значну економічну допомогу та преференції, що стали одним із чинників "корейського економічного дива" [105].

Нормалізація відносин з Японією, попри сильні антияпонські настрої в суспільстві, стала ще одним прикладом прагматичного підходу адміністрації Пак Чон Хі [83, с. 178]. Базовий договір 1965 року відкрив доступ до японських інвестицій та технологій, критично важливих для економічного розвитку [105].

Паралельно відбувалося становлення південнокорейської системи безпеки [91]. "Доктрина Ніксона", проголошена у 1969 році, продемонструвала можливість скорочення американської військової присутності в регіоні, що змусило Сеул розпочати розбудову власних збройних сил. Це призвело до розвитку військово-промислового комплексу та перших спроб створення власної ядерної зброї (згодом згорнутих під тиском США) [86].

У відносинах з КНДР цей період позначився певним пом'якшенням позицій. У 1972 році було підписано Спільну заяву Півдня і Півночі, що

декларувала принципи мирного об'єднання. Хоча практичних результатів цей документ не приніс, він став першою спробою діалогу між двома корейськими державами [103, с. 366].

Найважливішою подією 1990-х років стала "Північна політика" президента Ро Де У, що передбачала налагодження відносин з комуністичними країнами. У 1990 році були встановлені дипломатичні відносини з СРСР, а в 1992 році – з Китайською Народною Республікою. Це дозволило Південній Кореї суттєво посилити свої міжнародні позиції та значно зменшити загрозу з боку Північної Кореї через ослаблення її підтримки колишніми союзниками [83, с. 175].

У 1991 році Республіка Корея та КНДР одночасно стали членами ООН, що підкреслило міжнародне визнання обох держав. У цей же період Південна Корея значно активізувала свою участь у міжнародних організаціях та інтеграційних об'єднаннях, особливо в Азійсько-Тихоокеанському регіоні [83, с. 176].

Успішне проведення Олімпійських ігор у Сеулі в 1988 році стало символічним підтвердженням нового статусу країни, продемонструвавши її економічні досягнення та політичну стабільність. Ця подія мала величезне значення для формування міжнародного іміджу Південної Кореї та заклала основи для використання спортивної дипломатії як інструменту зовнішньої політики [69, с. 228].

Економічна криза 1997–1998 років та прихід до влади ліберального президента Кім Де Джуна (1998–2003) стали початком нового етапу зовнішньої політики [83, с. 200]. Була запроваджена "політика сонячного світла" щодо КНДР, що передбачала діалог та економічну співпрацю замість конфронтації [103, с. 366]. Одночасно країна зосередилася на поглибленні економічної інтеграції та затвердженні своєї ролі як середньої держави з глобальними інтересами [83, с. 201].

З приходом до влади консервативних президентів Лі Мьон Бака (2008-2013) та Пак Кин Хе (2013–2017) зовнішня політика Республіки Корея зазнала суттєвих корективів [83, с. 201]. Від "політики сонячного світла" відбувся перехід до більш жорсткої позиції щодо КНДР [103, с. 401], а у відносинах з великими державами посилилася орієнтація на США при збереженні економічних зв'язків з Китаєм [91].

Адміністрація Лі Мьон Бака запровадила політику "принципового залучення" КНДР, що передбачала жорстку прив'язку економічної співпраці до прогресу в питанні денуклеаризації. Після інцидентів з потопленням корвета "Чхонан" та обстрілом острова Йонпхьондо в 2010 році міжкорейські відносини фактично опинилися в глухому куті [103, с. 402].

Відносини зі США були піднесені до рівня "стратегічного альянсу глобального масштабу", що передбачало розширення співпраці за межі питань безпеки на Корейському півострові. Південна Корея приєдналася до ініціатив США у сфері нерозповсюдження ядерної зброї, боротьби з тероризмом та іншими глобальними викликами [91].

Однак економічна залежність від Китаю продовжувала зростати. У 2012 році була підписана двостороння угода про вільну торгівлю з КНР, а обсяг взаємної торгівлі перевищив сумарний товарообіг Південної Кореї зі США та Японією [105]. Ця ситуація створювала фундаментальну дилему для південнокорейської зовнішньої політики: як поєднати військово-політичний союз зі США та економічну взаємозалежність з Китаєм [83, с. 288].

Президент Пак Кин Хе спробувала вирішити цю дилему через політику "довіри" (Trustpolitik), що передбачала розбудову відносин довіри з усіма сусідами регіону [83, с. 288–289]. У відносинах з Північною Кореєю це мало означати поетапний підхід від простого гуманітарного співробітництва до комплексного врегулювання [103, с. 402–403], а у відносинах з великими державами – демонстрацію надійності Південної Кореї як партнера незалежно від політичної кон'юнктури [83, с. 220].

Однак на практиці "трастполітика" натрапила на серйозні виклики [83, с. 225]. Розгортання системи протиракетної оборони ТНААД у 2016 році, здійснене на вимогу США попри протести Китаю, продемонструвало межі можливостей Південної Кореї у балансуванні між двома наддержавами [86]. Китайські економічні санкції, що стали відповіддю на це рішення, завдали відчутного удару по південнокорейській економіці та туризму [105].

Водночас, цей період позначився успіхами економічної дипломатії. Були укладені угоди про вільну торгівлю з Європейським Союзом (2011), США (2012), Канадою, Австралією та Новою Зеландією (2014). Південна Корея стала активним учасником переговорів про Транстихоокеанське партнерство та Регіональне всеосяжне економічне партнерство [105].

Глобальний вимір зовнішньої політики посилювався через активну участь у діяльності G20 та проведення ряду міжнародних самітів (Сеульський саміт G20 у 2010 році, Саміт з ядерної безпеки у 2012 році). Південна Корея позиціонувала себе як відповідальний глобальний гравець, що активно долучається до вирішення таких проблем, як зміна клімату, ядерна безпека, боротьба з бідністю та епідеміями [83, с. 221].

На початку XXI століття Республіка Корея остаточно перетворилася на впливову глобальну державу з диверсифікованою зовнішньою політикою та власними інструментами міжнародного впливу. Зовнішньополітичний курс країни, хоча й зазнавав певних коливань залежно від зміни президентських адміністрацій, зберігав базові принципи: прагматизм, багатовекторність, економічну орієнтованість та прихильність демократичним цінностям [83, с. 224].

Економічна безпека стала новим пріоритетом зовнішньої політики. В умовах загострення технологічного та торговельного протистояння між США та Китаєм Південна Корея прагне забезпечити стабільність ланцюгів постачання критично важливої сировини та компонентів, диверсифікувати

торговельні відносини та зменшити вразливість своєї економіки до зовнішніх шоків [105].

У 2022 році уряд Республіки Корея створив Раду національної безпеки з питань економіки та технологій, що відповідає за координацію політики в цій сфері. Одночасно було розширено поняття національних інтересів, до яких, окрім традиційної безпеки, тепер входять також технологічний суверенітет, енергетична безпека та стабільність ланцюгів постачання [83, с. 187].

У відносинах з Північною Кореєю адміністрація Юн Сок Йоля повернулася до більш жорсткого підходу, що передбачає відмову від односторонніх поступок та наполягання на денуклеаризації як передумові для розвитку економічних відносин. Це призвело до погіршення міжкорейських відносин, які фактично перебувають у стані "заморожування" з 2022 року [103, с. 402].

Водночас відбувається історичне покращення відносин з Японією [83, с. 221]. У березні 2023 року лідери двох країн досягли домовленості про врегулювання тривалої суперечки щодо компенсацій корейським примусовим робітникам періоду колоніального правління [73, с. 204]. Це дозволило розблокувати військово-технічне співробітництво та координацію позицій щодо спільних загроз, насамперед ядерної програми КНДР [91].

"Зелена дипломатія" стає важливим напрямком зовнішньої політики. У 2020 році Південна Корея оголосила про "Зелений новий курс" та взяла на себе зобов'язання досягти вуглецевої нейтральності до 2050 року. Країна активно бере участь у міжнародних зусиллях з протидії зміні клімату, просуває "зелені технології" та прагне стати лідером у сфері відновлюваної енергетики [83, с. 201].

COVID-дипломатія стала ще одним інструментом підвищення міжнародного престижу. Ефективне подолання пандемії дозволило Південній Кореї демонструвати "модель К-відповіді" – комплекс заходів з протидії поширенню вірусу, що поєднує технологічні інновації, прозорість інформації

та активне залучення громадянського суспільства. Країна надавала гуманітарну допомогу іншим державам, ділилася досвідом та технологіями, що значно покращило її міжнародний імідж [83, с. 202].

Зовнішня політика Республіки Корея стикається з низкою серйозних викликів:

- Ядерна програма КНДР – пошук балансу між діалогом та тиском для досягнення денуклеаризації Корейського півострова.
- Геополітичне суперництво США та Китаю – необхідність підтримувати стратегічний союз зі США, одночасно розвиваючи економічні відносини з Китаєм.
- Територіальні суперечки – зокрема, конфлікт з Японією щодо островів Токто/Такесіма та історичні протиріччя.
- Енергетична безпека – залежність від імпорту енергоносіїв та пошук шляхів диверсифікації джерел енергії.
- Демографічна криза – старіння населення та необхідність залучення робочої сили з-за кордону.
- Баланс регіональних сил – формування стратегії співіснування з традиційними та новими центрами сили в регіоні.
- Глобальні проблеми – участь у вирішенні питань зміни клімату, пандемій, тероризму та інших транснаціональних загроз [73; 83; 91; 103; 105].

Республіка Корея, трансформувавшись з країни-реципієнта допомоги на країну-донора, продовжує шукати своє місце у світовій політиці XXI століття, балансує між великими державами, розвиваючи власні механізми впливу та адаптуючи свою зовнішню політику до нових міжнародних реалій [83, с. 226].

Таким чином, зовнішня політика Республіки Корея пройшла непростий шлях еволюції, відображаючи внутрішні перетворення держави та зміни світового геополітичного контексту. Це історія поступового перетворення

знівеченої війною країни на впливового міжнародного гравця з власним зовнішньополітичним баченням та інструментами впливу.

2.2 «М'яка сила» як інструмент зовнішньої політики Південної Кореї

Концептуальні основи "м'якої сили" Республіки Корея представляють унікальний феномен глобального впливу, що базується на трьох ключових компонентах: культурній експансії, економічній привабливості та публічній дипломатії [129]. Ця стратегія дозволила країні, яка ще в середині ХХ століття була однією з найбідніших у світі, перетворитися на глобального гравця з суттєвим впливом на міжнародній арені [72 с. 240; 83, с. 226]. Сучасні дослідження підкреслюють, що "м'яка сила" Південної Кореї не є лише побічним продуктом її економічного зростання, а свідомо розробленою та системно імplementованою державною стратегією [86; 126].

Формування стратегії "м'якої сили" Південної Кореї розпочалося у складний період після Корейської війни (1950–1953), коли країна була спустошена та економічно відстала [103, с. 368]. Проте вже у 1960-1970-х роках під керівництвом президента Пак Чон Хі відбулося "економічне диво" ("Диво на річці Хан"), що стало фундаментом для подальшого культурного розвитку та технологічного прориву [105, 114]. Це економічне зростання заклало основу для інвестицій у культурні індустрії та освіту, що є невід'ємною частиною "м'якої сили" [34].

Ключовими віхами формування стратегії "м'якої сили" стали:

- 1980-ті роки. Лібералізація медіа-простору та початок розвитку власної культурної індустрії, що сприяло появі нових музичних жанрів та телевізійних форматів [76, с. 142].
- 1990-ті роки. Перші успіхи корейських драм у країнах Азії, що ознаменували початок першої хвилі Hallyu (Корейської хвилі) [88, с. 132].

Важливу роль відіграла Азійська фінансова криза 1997–1998 років, яка змусила уряд переглянути економічну модель та активніше інвестувати в креативні індустрії як новий драйвер зростання [76, с. 146].

- 2000-ті роки. Формування державної політики підтримки культурного експорту, створення державних фондів та інституцій, спрямованих на просування корейської культури за кордоном [71; 76].

- 2010-ті роки. Глобальний прорив К-Pop та корейської культури в цілому (друга хвиля Hallyu), що характеризувався масовим поширенням через соціальні мережі та цифрові платформи [107, с. 56].

- 2020-ті роки. Закріплення глобального статусу та розширення впливу через цифрові платформи, онлайн-контент та віртуальну дипломатію, що дозволило досягти безпрецедентного рівня міжнародної взаємодії [10; 122].

Культурна дипломатія Південної Кореї, виражена у феномені "корейської хвилі" (Hallyu), стала потужним інструментом просування національних інтересів та формування позитивного іміджу країни [80; 88, с. 134]. Це явище охоплює широкий спектр культурних продуктів:

1. К-Pop. Відзначається високим рівнем візуальної естетики, складними хореографічними постановками та унікальним поєднанням східних і західних музичних традицій. Групи, такі як BTS, BLACKPINK, EXO та TWICE, мають мільйони фанатів у всьому світі, завдяки чому К-Pop став не просто музичним жанром, а глобальним соціокультурним феноменом [81; 107]. BTS, зокрема, стали культурними амбасадорами країни, виступаючи на сесії Генеральної Асамблеї ООН та сприяючи популяризації корейської мови серед молоді [81, с. 56]. Цей успіх К-Pop активно підтримується державою через інвестиції та програми культурного обміну [80].

2. Корейські телесеріали (K-Drama). Такі як "Гра в кальмара", "Паразити", "Країна Кохання", "Надзвичайний адвокат У Йон У" завоювали

міжнародне визнання завдяки оригінальним сюжетам, високій якості виробництва, емоційній глибині та здатності порушувати соціально значущі теми [70]. Популярність корейських драм сприяє поширенню корейської моди, косметики та стилю життя, створюючи цілісну екосистему культурного впливу [77, с. 134].

3. Корейське кіно. Досягло глобального визнання з отриманням фільмом "Паразити" режисера Пон Джун Хо чотирьох премій "Оскар" у 2020 році, включаючи нагороду за найкращий фільм [108]. Корейські режисери, такі як Пак Чан Ук, Кім Ки Дук та Лі Чхан Дон, стали постійними учасниками та лауреатами престижних міжнародних кінофестивалів (Канн, Венеція, Берлін), що підкреслює високий рівень мистецької цінності корейського кінематографа [72, с. 241].

4. Корейська кухня (K-Food). Традиційні страви, такі як кімчі, пібімпап та корейське барбекю, набувають популярності у світі [106]. Уряд активно просуває корейську кухню через спеціальні програми, фестивалі, а також через мережу корейських ресторанів за кордоном, що є ефективним інструментом "гастрономічної дипломатії" [106; 82].

5. Корейська косметика (K-Beauty) та мода (K-Fashion). K-Beauty стала глобальним трендом завдяки інноваційним формулам, натуральним інгредієнтам та високій ефективності [87, с. 132]. K-Fashion також здобуває міжнародне визнання завдяки унікальному стилю, що поєднує традиційні елементи з сучасними тенденціями, та високій якості виробництва. Ці сегменти формують позитивний імідж Кореї як країни, що є джерелом інновацій та трендсеттером у сфері краси та моди.

Економічний вплив культурної експансії вражає: щорічний внесок креативних індустрій у ВВП країни перевищує \$10 млрд [77, с. 138], формується позитивний імідж Кореї у світі та створюється глобальна аудиторія прихильників, що сприяє збільшенню експорту інших товарів та

послуг. Цей "ефект ореолу" (halo effect) значно підсилює загальну економічну привабливість країни [74].

Економічна дипломатія Республіки Корея фокусується на розвитку високотехнологічних індустрій, експорті інноваційних технологій та активній міжнародній економічній експансії [105; 12]. Країна зарекомендувала себе як надійний партнер та лідер у ключових глобальних секторах:

- **Напівпровідники.** Південнокорейські компанії Samsung та SK Hynix контролюють понад 60% світового ринку пам'яті, що робить країну стратегічно важливим гравцем у глобальних ланцюгах постачання [12]. Samsung також є лідером у виробництві смартфонів, телевізорів та дисплеїв, що підкреслює технологічну перевагу країни та її здатність до інновацій.

- **Автомобілебудування.** Hyundai Motor Group (включаючи Kia) утримує позиції серед топ-5 світових автовиробників, успішно конкуруючи з японськими та німецькими компаніями [12]. Особливу увагу приділяють розвитку електромобілів, автономних транспортних засобів та "розумних" мобільних рішень, що відображає глобальні тенденції.

- **Суднобудування.** Корейські компанії, такі як Hyundai Heavy Industries, Samsung Heavy Industries та Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering, лідирують у світовому суднобудуванні, спеціалізуючись на складних морських спорудах, контейнеровозах та LNG-танкерах, що вимагає високих технологій та інженерної майстерності.

- **Зелені технології.** Південна Корея активно інвестує в розвиток відновлюваної енергетики, технології водневої економіки та енергоефективні рішення, прагнучи стати лідером у боротьбі зі зміною клімату та пропагуючи концепцію "зеленого зростання" [51].

- **Міжнародна допомога та розвиток.** Країна активно надає економічну допомогу менш розвиненим державам, особливо в Південно-Східній Азії та Африці, реалізуючи інфраструктурні проекти, передаючи технології та обмінюючись досвідом розвитку [20]. Це є важливим елементом її "м'якої

сили", що демонструє глобальну відповідальність та прагнення до партнерства. Південнокорейські бренди стали символами інновацій та якості у світовому масштабі, що значно підсилює привабливість країни та формує її позитивний імідж на міжнародній арені [9; 96].

Публічна дипломатія Південної Кореї є третім стовпом її "м'якої сили", що передбачає цілеспрямовану комунікацію з іноземною громадськістю для просування національних інтересів та цінностей, що включає:

1. Інституціоналізацію публічної дипломатії. Створення Корейського фонду (Korea Foundation), Корейського культурного центру (Korean Cultural Center, КСС) у різних країнах, а також відділів публічної дипломатії в Міністерстві закордонних справ [4, 6]. Ці інституції організують культурні заходи, освітні програми, мовні курси та обміни, сприяючи прямому контакту з іноземною аудиторією [65, 64].
2. Цифрову дипломатію. Активне використання соціальних мереж та онлайн-платформ для поширення інформації про Корею, її культуру, політику та досягнення [10, 122]. Уряд та публічні діячі активно взаємодіють з міжнародною аудиторією, формуючи позитивний наратив про країну.
3. Навчальні програми та стипендії. Надання стипендій для іноземних студентів для навчання в корейських університетах, що сприяє формуванню покоління "кореефілів" та поширенню корейських цінностей [39, 47]. Зростання інтересу до вивчення корейської мови (кількість студентів, що складають ТОРІК, зросла у 10 разів за останнє десятиліття) є яскравим свідченням успіху цих програм [39].
4. Міжнародні заходи та ініціативи. Активна участь та успішне проведення міжнародних заходів, таких як саміти G20, саміти з кліматичної політики, а також виступи на міжнародних майданчиках, де Корея презентує свої підходи до вирішення глобальних проблем [83, с. 176]. Це позиціонує країну як відповідального члена міжнародної спільноти [67].

Результативність "м'якої сили" Південної Кореї проявляється у багатьох сферах:

- Зростання експорту культурної продукції та підвищення популярності корейських товарів у всьому світі [77, с. 141].
- Збільшення туристичного потоку: До пандемії – понад 17 млн відвідувачів щорічно, що свідчить про високу привабливість країни [83, с. 176].
- Посилення міжнародного статусу та впливу країни: Корея активно бере участь у багатосторонніх форматах, виступає посередником у регіональних конфліктах та ініціює глобальні діалоги [67].
- Розширення мережі дипломатичних та культурних зв'язків з країнами по всьому світу [65; 64].
- Підвищення привабливості країни для міжнародних талантів, науковців та інвесторів [11].
- Формування позитивного іміджу та подолання негативних стереотипів про країну, перетворюючи її з країни-жертви війни на інноваційну та культурно багату державу [96].

Отже, успіх Південної Кореї у використанні "м'якої сили" можна пояснити унікальним поєднанням традицій і інновацій, системною державною підтримкою та приватною ініціативою [76, с. 146], а також умілим використанням нових медіа та цифрових технологій для глобального поширення свого впливу [107; 122]. Корейська модель демонструє, що навіть відносно невелика країна може досягти глобального впливу через культурну дипломатію та економічну привабливість, ставши яскравим прикладом "розумної сили" (smart power), яка поєднує "м'який" та "жорсткий" вплив [88, 130, 101].

Південнокорейський досвід використання "м'якої сили" становить значний інтерес для інших держав, які прагнуть підвищити свій міжнародний престиж та вплив. Врахування культурного контексту, інвестиції в креативні індустрії та системна державна підтримка можуть стати ключовими

елементами успішної стратегії "м'якої сили" для багатьох країн світу. Важливим аспектом південнокорейської стратегії є її цілісність та взаємопідтримка різних компонентів: успіх культурної експансії підтримує економічну привабливість, яка, в свою чергу, посилює можливості публічної дипломатії. Ця синергія створює потужний ефект примноження впливу, що дозволяє Південній Кореї максимізувати віддачу від інвестицій у "м'яку силу" та забезпечувати сталий розвиток свого глобального впливу.

2.3. Ефективність використання «м'якої сили» Республікою Корея

Республіка Корея є яскравим прикладом держави, яка надзвичайно успішно використовує концепцію «м'якої сили» для посилення свого глобального впливу. Завдяки унікальній стратегії культурної дипломатії, країна перетворилася на потужного гравця міжнародних відносин, здатного конкурувати з державами, що мають значно більші ресурси та історичний вплив.

Унікальною особливістю південнокорейської моделі "м'якої сили" є високий рівень інституціоналізації та системний підхід до культурної дипломатії [88, с. 136]. У 2009 році було створено Президентську раду з національного брендингу (Presidential Council on Nation Branding) [96], яка розробила комплексну стратегію підвищення глобальної привабливості Кореї. У структурі Міністерства культури, спорту і туризму функціонують спеціалізовані підрозділи, відповідальні за просування корейської культури за кордоном, зокрема Корейська фундація культурного обміну (Korea Foundation for International Culture Exchange) [123] та Корейське агентство креативного контенту.

Ці інституції координують зусилля державного та приватного секторів, забезпечують фінансову підтримку проєктів культурної дипломатії та проводять регулярні дослідження ефективності обраних стратегій [76, с. 148]. Важливо відзначити, що корейський уряд не лише забезпечує фінансування,

але й створює сприятливе правове та регуляторне середовище для розвитку креативних індустрій, захисту інтелектуальної власності та стимулювання інновацій у сфері культурного виробництва [104].

Технологічна привабливість Південної Кореї базується на лідерстві у виробництві електроніки, інноваціях у телекомунікаційних технологіях та розвиненій IT-інфраструктурі [105]. Компанії Samsung та LG стали не лише економічними гігантами, але й символами технологічного прогресу та інновацій, підвищуючи престиж країни на міжнародній арені. Південна Корея була однією з перших країн, яка впровадила мережу 5G, що зміцнило її репутацію технологічного лідера.

Південна Корея успішно поєднує традиційну "м'яку силу" з концепцією "цифрової дипломатії" (digital diplomacy) [121]. Країна є світовим лідером у впровадженні цифрових технологій у державному управлінні та повсякденному житті громадян. Програма "Digital New Deal", ініційована у 2020 році [96], передбачає масштабні інвестиції в розвиток штучного інтелекту, великих даних, 6G-мереж та інтернету речей. Південна Корея активно ділиться своїм досвідом цифрової трансформації з іншими країнами через програми технічної допомоги, консультації та тренінги для іноземних спеціалістів.

Особливо показовим став успіх корейської моделі боротьби з пандемією COVID-19, що базувалася на ефективному використанні цифрових технологій для відстеження контактів та управління кризою [97]. Ця модель, відома як "K-Quarantine", стала прикладом для наслідування в багатьох країнах світу і значно посилила репутацію Кореї як технологічно розвиненої та ефективно керованої держави.

Освітня дипломатія реалізується через програми вивчення корейської мови за кордоном, стипендіальні програми для іноземних студентів та різноманітні культурні обміни [71]. Інститути короля Седжона, створені за аналогією з Інститутом Гете чи Британською радою, працюють у багатьох

країнах світу, популяризуючи корейську мову та культуру. Приплив іноземних студентів до корейських університетів створює глобальну мережу випускників, які після повернення на батьківщину часто стають провідниками корейських інтересів та цінностей.

Важливим, але менш висвітленим аспектом корейської "м'якої сили" є академічна дипломатія [91]. Корейські університети, зокрема Сеульський національний університет [123], KAIST та Університет Йонсей, активно розвивають міжнародну співпрацю, створюють спільні дослідницькі програми та пропонують англomовні навчальні курси. Програма GKS (Global Korea Scholarship) щороку надає близько 1,200 стипендій для іноземних студентів з більш ніж 150 країн світу [9].

Корейський фонд підтримує створення центрів корейських досліджень у провідних університетах світу, фінансує програми вивчення корейської історії, політики та суспільства, а також сприяє науковому обміну та публікації досліджень про Корею іноземними мовами. Це стратегічне інвестування в академічну сферу забезпечує довгострокову присутність корейського нарративу в глобальному інтелектуальному дискурсі та формує позитивне сприйняття країни серед науковців, експертів та майбутніх лідерів.

Гастрономічна дипломатія Південної Кореї фокусується на популяризації національної кухні, міжнародному визнанні традиційних страв та використанні кулінарних шоу і блогерів як культурних амбасадорів [106, с. 176]. Страви, такі як кімчі, корейське барбекю та різноманітні десерти, завоювали популярність у багатьох країнах світу. Корейські ресторани відкриваються у великих містах по всьому світу, знайомлячи місцеве населення з гастрономічною культурою Кореї та опосередковано підвищуючи інтерес до країни в цілому.

Корейська гастрономічна дипломатія виходить далеко за межі простого просування національних страв. Уряд Південної Кореї розробив комплексну стратегію "K-Food Globalization", яка включає сертифікацію автентичних

корейських ресторанів за кордоном, створення навчальних програм для іноземних шеф-кухарів, організацію кулінарних фестивалів та підтримку досліджень щодо оздоровчих властивостей традиційної корейської їжі.

Особливу увагу приділено позиціонуванню корейської кухні як здорової, збалансованої та екологічно дружньої. Кімчі та ферментовані продукти просуваються як продукти з пробіотичними властивостями [82], що відповідає глобальному тренду на здорове харчування. Корейський сертифікат "K-Food" став символом якості та автентичності, підвищуючи довіру споживачів до корейських продуктів на міжнародному ринку.

У 2021 році ЮНЕСКО включило традиційну корейську ферментовану приправу "кімчі" до списку нематеріальної культурної спадщини людства, що стало значним дипломатичним успіхом та посилило міжнародний престиж корейської гастрономічної культури.

Механізми впровадження «м'якої сили» Південної Кореї включають як державну підтримку [76, с. 138], так і активну участь приватного сектору. Уряд забезпечує цільове фінансування культурних проєктів, розробляє державні програми промоції корейської культури та підтримує експорт культурного контенту [91]. Міністерство культури, спорту і туризму разом з Корейським фондом та іншими державними установами координують зусилля з просування позитивного іміджу країни за кордоном.

Корейські корпорації усвідомлюють свою роль у формуванні іміджу країни та активно долучаються до культурної дипломатії. Samsung, Hyundai, LG та інші великі компанії спонсорують мистецькі заходи, підтримують культурні проєкти та використовують елементи корейської культури у своїх глобальних маркетингових кампаніях. Наприклад, Samsung регулярно співпрацює з корейськими митцями для створення унікального дизайну своїх продуктів, а Hyundai підтримує сучасне корейське мистецтво через свій глобальний мистецький проєкт Hyundai Motor Group.

Корейські косметичні бренди, такі як Amorepacific [95, с. 378], Laneige [13] та Innisfree [69, с. 332], не просто продають продукти, а поширюють корейські стандарти краси та естетики [87, с. 136]. Поняття "K-Beauty" стало глобальним трендом, а корейські косметичні інновації, такі як ВВ-крем, маски-серветки та багатоступінчастий догляд за шкірою, увійшли до повсякденних б'юті-ритуалів жінок по всьому світу.

Ефективність південнокорейської «м'якої сили» підтверджується як кількісними показниками, так і якісними змінами у сприйнятті країни на міжнародній арені. Зростання туристичного потоку, збільшення кількості людей, які вивчають корейську мову, та економічний ефект від культурного експорту свідчать про успішність обраної стратегії. За даними Корейської туристичної організації, значна частка іноземних туристів вказує на K-Pop та K-Drama як на основні фактори, що вплинули на їхнє рішення відвідати країну.

Важливо відзначити, що вплив корейської "м'якої сили" має регіональні особливості [70; 107]. У країнах Південно-Східної Азії, таких як Індонезія, Таїланд та В'єтнам, корейська культурна присутність є надзвичайно потужною, впливаючи на моду, естетичні уподобання та споживчі звички молоді. В Латинській Америці K-Pop став феноменом, що об'єднує молодіжні спільноти та створює нові культурні практики. У Північній Америці та Європі корейська "м'яка сила" поступово набирає популярності, часто через високоякісний контент стрімінгових платформ, що долає мовний бар'єр.

У країнах Близького Сходу корейська культурна експансія стикається з певними обмеженнями через релігійні та культурні відмінності, проте корейські технологічні бренди та освітні програми мають значний успіх. Африканський континент стає новим фронтіром для корейської "м'якої сили", де Південна Корея активно розвиває програми розвитку, освітні ініціативи та технологічне співробітництво, створюючи позитивний імідж

країни, що сама пройшла шлях від бідної, післявоєнної економіки до розвиненої держави [105].

Геополітичний вплив Південної Кореї посилюється завдяки формуванню позитивного іміджу, розширенню дипломатичних можливостей та створенню альтернативи традиційній "жорсткій силі" (hard power) [129]. Культурна дипломатія дозволяє країні встановлювати зв'язки з регіонами, де історично не було сильної корейської присутності, та пом'якшувати негативні стереотипи, пов'язані з геополітичною напруженістю в регіоні [88, с. 180].

Південна Корея використовує культурну дипломатію для нормалізації складних історичних відносин з країнами регіону, особливо з Японією та Китаєм [69; 77]. Незважаючи на політичні розбіжності та історичні образи, пов'язані з колоніальним минулим та Другою світовою війною, культурний обмін між Кореєю та Японією залишається активним. "Корейська хвиля" має значну популярність серед японської молоді, а корейські туристи становлять важливий сегмент японського туристичного ринку.

У відносинах з Китаєм культурна дипломатія допомагає пом'якшити політичну напруженість, особливо після конфлікту навколо розміщення системи протиракетної оборони THAAD у 2016 році [91], який призвів до неофіційних китайських санкцій проти корейського культурного контенту та туризму. Зняття цих обмежень у 2017 році стало можливим частково завдяки тиску китайських шанувальників корейської культури та усвідомленню Пекіном важливості культурних зв'язків для підтримання стабільних відносин [77, с. 145].

Незважаючи на вражаючі успіхи, стратегія «м'якої сили» Південної Кореї стикається з певними викликами та обмеженнями [76, 107]. Існують ризики стереотипізації та спрощеного сприйняття корейської культури, залежність від поточних культурних трендів та необхідність постійного оновлення контенту для підтримання інтересу міжнародної аудиторії. Крім того, геополітична напруженість у Північно-Східній Азії та складні відносини з

Північною Кореєю створюють додаткові виклики для повноцінної реалізації потенціалу «м'якої сили».

Таким чином, Республіка Корея демонструє надзвичайно ефективну модель використання «м'якої сили», перетворивши культуру на потужний інструмент міжнародного впливу та престижу. Ця модель може слугувати прикладом для інших держав, які прагнуть посилити свою присутність на міжнародній арені, особливо для країн з обмеженими ресурсами "жорсткої сили". Південнокорейський досвід доводить, що стратегічне інвестування в культурні індустрії та цілеспрямована політика культурної дипломатії можуть значно підвищити глобальну конкурентоспроможність держави та створити нові можливості для реалізації національних інтересів.

2.4 Перспективи розвитку м'якої сили Південної Кореї та дипломатії з Україною

У XXI столітті Південна Корея переживає безпрецедентний розвиток своєї стратегії "м'якої сили", еволюціонуючи від регіонального культурного впливу до глобального феномену, що трансформує міжнародні відносини. Стратегічний підхід до використання культурних, технологічних та економічних інструментів дозволив країні стати взірцем ефективного національного брендингу.

Наприклад, цифрова екосистема Республіки Корея формує основу її глобальної технологічної репутації через інновації Samsung, LG, SK та інших технологічних гігантів [105]. Південна Корея впевнено просувається до лідерства у мережевих технологіях 6G та штучному інтелекті [96], визначаючи глобальні технологічні тренди та стандарти. Особливу увагу

приділяють розвитку квантових обчислень та біотехнологій як нових вимірів впливу та формуванню технологічного іміджу країни.

Інноваційна стратегія країни базується на потужних державних програмах підтримки tech-стартапів, які отримують не лише фінансування, але й доступ до міжнародних ринків. Створення глобальних інноваційних хабів, таких як Pango Techno Valley, сприяє формуванню екосистеми інновацій та підприємництва. Щорічні інвестиції в дослідження та розробки сягають понад 4,5% ВВП, що є одним із найвищих показників у світі та забезпечує безперервний технологічний розвиток країни.

Діджиталізація культурного експорту стає визначальним трендом розвитку "корейської хвилі" [107, с. 62]. К-Поп індустрія трансформується у глобальну мультимедійну платформу, що об'єднує музику, моду, косметику та стиль життя [77; 104]. Інноваційним напрямком стає розширення впливу через штучний інтелект та віртуальних виконавців. Активно розвивається монетизація культурного контенту через NFT та блокчейн-технології.

Креативні індустрії Південної Кореї демонструють посилення впливу на глобальному ринку через відеоігри, які формують свою унікальну нішу між західними та східноазіатськими продуктами. Інтенсивно розвивається анімація та веб-комікси (manhwa). Інноваційним трендом стає інтеграція доповненої реальності в культурний експорт.

Глобальні освітні стратегії Південної Кореї включають створення міжнародних онлайн-платформ вивчення корейської мови, які суттєво розширюють аудиторію потенційних студентів та культурних амбасадорів. Програми подвійних дипломів з провідними університетами світу підвищують привабливість корейської вищої освіти та формують міжнародні академічні мережі. Цільові стипендіальні програми для талановитої молоді з пріоритетних регіонів [76, с. 144] сприяють залученню інтелектуального потенціалу та формуванню глобальної спільноти випускників, дружніх до Кореї.

Наукові комунікації розвиваються через створення міжнародних дослідницьких консорціумів. Спільні наукові проекти в галузі біотехнологій, штучного інтелекту, кліматичних змін посилюють репутацію країни як технологічного лідера. Програми академічної мобільності забезпечують обмін ідеями та формування наукових мереж.

Спільні виклики безпеки створюють унікальне підґрунтя для поглиблення стратегічного партнерства. Досвід Південної Кореї протистояння агресивним сусідам є особливо цінним для України. Існує значний потенціал військово-технічного співробітництва. Дипломатична підтримка в міжнародних організаціях набуває особливого значення.

Південна Корея, яка десятиліттями живе поруч із непередбачуваним північним сусідом [103, с. 368], має унікальний досвід розбудови стійкої держави в умовах постійної загрози. Цей досвід, адаптований до українських реалій, може стати ключовим елементом стратегічного партнерства. Обидві країни мають спільні інтереси у формуванні міжнародного порядку, заснованого на правилах та повазі до територіальної цілісності держав.

Інвестиційні можливості для корейського бізнесу в Україні зосереджені в п'яти пріоритетних галузях: оборонно-промисловий комплекс, відновлювана енергетика [123], високотехнологічне машинобудування, аграрний сектор та інформаційні технології.

Технологічний трансфер через спільні проекти в галузі штучного інтелекту, робототехніки та автоматизації відкриває нові горизонти для обох економік. Модернізація українських підприємств із залученням корейських технологій та інвестицій може стати каталізатором промислового відродження України. Створення спільних науково-виробничих кластерів.

Механізми культурного обміну включають програми студентських обмінів, мистецькі резиденції, фестивалі культури [123] та програми вивчення мов.

Гуманітарна підтримка з боку Південної Кореї може включати медичні програми реабілітації, психологічну підтримку та освітні грантові програми.

Інформаційний супровід партнерства має базуватися на створенні спільних медіа-платформ. Популяризація взаємного порозуміння через культурні, освітні та бізнес-проекти. Особливу увагу слід приділити протидії дезінформаційним кампаніям.

Публічна дипломатія має реалізовуватися через регулярні форуми та конференції. Молодіжні обміни формують довгострокову основу для дружніх відносин. Спільні культурні проекти, особливо із використанням цифрових технологій.

Географічна віддаленість створює певні логістичні та комунікаційні бар'єри. Різниця в геополітичних пріоритетах може впливати на сприйняття деяких міжнародних ситуацій. Обмежений історичний досвід дипломатичних відносин означає відсутність усталених традицій та механізмів взаємодії.

Послідовна комунікаційна політика з чітким визначенням спільних інтересів та цінностей може подолати бар'єри. Взаємовигідні проекти з конкретними результатами формують основу для розбудови довіри. Поступове нарощування довіри через успішну реалізацію спільних ініціатив у різних сферах створює позитивну динаміку відносин та формує підґрунтя для стратегічного партнерства.

Дипломатичні відносини між Україною та Республікою Корея офіційно встановлені 10 лютого 1992 року. За понад три десятиліття співпраці країни розвинули багатогранні взаємозв'язки, які охоплюють політичну, економічну, культурну та гуманітарну сфери.

В політичному вимірі відносини характеризуються взаємоповагою та підтримкою. Республіка Корея послідовно підтримує територіальну цілісність та суверенітет України [4]. Після повномасштабного вторгнення Росії в 2022 році Південна Корея приєдналася до міжнародних санкцій [110] та надала Україні гуманітарну допомогу [94].

Економічна співпраця між країнами демонструє стійке зростання [90]. Республіка Корея входить до десятки найбільших торговельних партнерів України в Азійському регіоні. Основними статтями українського експорту до Кореї є сільськогосподарська продукція, руди та метали, а імпорту – електроніка, автомобілі та високотехнологічне обладнання. Корейські компанії мають значну присутність на українському ринку.

Науково-технічне співробітництво є перспективним напрямком [123]. Українські ІТ-спеціалісти та інженери високо цінуються корейськими технологічними компаніями. Існують спільні проєкти в сферах відновлюваної енергетики [120], біотехнологій та цифрової трансформації [70].

Одночасно зростає інтерес до української культури в Кореї [76, с. 145]. Українські митці, музиканти та письменники періодично представляють свої роботи в Республіці Корея.

Освітня співпраця розвивається через програми обміну студентами та науковцями [76, с. 143]. Корейський уряд щорічно виділяє стипендії для українських студентів, а в кількох українських університетах функціонують центри вивчення корейської мови та культури.

Незважаючи на географічну віддаленість, Україна та Республіка Корея мають значний потенціал для поглиблення стратегічного партнерства, особливо в постконфліктний період, коли досвід корейської моделі відбудови економіки може стати цінним ресурсом для України.

ВИСНОВКИ

Феномен "м'якої сили" Республіки Корея є яскравим і багатограним прикладом успішної трансформації держави з обмеженими ресурсами на впливового гравця світової арени. Проведений аналіз дозволяє зробити ключові висновки щодо становлення, компонентів, механізмів впровадження, результативності та перспектив південнокорейської стратегії "м'якої сили".

Становлення "м'якої сили" Південної Кореї відбувалося паралельно з її стрімким економічним розвитком та демократизацією. Унікальність цього кейсу полягає у швидкому переході країни від отримувача міжнародної допомоги до культурного експортера та значущого актора глобальної політики протягом кількох десятиліть. Ця динамічна трансформація відображає цілеспрямований стратегічний підхід до розбудови "м'якої сили".

Південнокорейська модель "м'якої сили" включає кілька ключових компонентів:

- "Корейська хвиля" (Hallyu): Експорт культурного контенту, такого як К-поп, К-драма, кіно, література та відеоігри, що має значний глобальний вплив.
- Економічна "м'яка сила": Заснована на успішній модернізації, інноваційній економіці та впізнаваних глобальних брендах, таких як Samsung та Hyundai.
- Інституційна "м'яка сила": Пов'язана з демократичними цінностями, ефективним державним управлінням та активною дипломатичною діяльністю.

Успіх південнокорейської "м'якої сили" ґрунтується на синергії між державною політикою, приватним сектором та громадською ініціативою. Державна підтримка креативних індустрій з кінця 1990-х років створила підґрунтя для глобальної культурної експансії. Уряд фінансував розвиток культурних індустрій, сприяв їхній міжнародній промоції та координував

зусилля різних зацікавлених сторін. Водночас, ключову роль відіграла підприємницька ініціатива приватних розважальних компаній, які розробили інноваційні бізнес-моделі для популяризації корейської культури.

Важливою особливістю є органічне поєднання традиційних корейських цінностей із сучасними глобальними трендами, що забезпечило культурній продукції країни глобальну привабливість.

Вплив південнокорейської "м'якої сили" демонструє регіональну диференціацію, будучи найбільш відчутним у Східній та Південно-Східній Азії. Однак протягом останнього десятиліття спостерігається значне розширення її географії, включаючи Північну Америку, Європу та Латинську Америку.

Політичні та економічні результати "м'якої сили" Південної Кореї є значними. У політичній сфері спостерігається посилення міжнародного статусу країни та її впливу на глобальній арені. В економічному плані "Корейська хвиля" сприяла зростанню експорту культурних товарів і послуг, розвитку туризму та підвищенню впізнаваності південнокорейських брендів. Експорт культурного контенту зріс з близько 189 мільйонів доларів у 1998 році до понад 10 мільярдів доларів у 2019 році (дані Корейського фонду міжнародного культурного обміну).

Інституційні механізми реалізації політики "м'якої сили" включають розгалужену систему державних та напівдержавних установ, таких як Міністерство культури, спорту та туризму, Корейський фонд та Корейське агентство креативного контенту.

Порівняльний аналіз з іншими країнами показує, що південнокорейська модель вирізняється динамізмом, емоційністю та орієнтацією на ринковий успіх, на відміну від акценту Японії на традиційній культурі та більш централізованого підходу Китаю.

Кейс BTS ілюструє мультиплікативний ефект "м'якої сили", де культурний феномен стає каталізатором політичних та економічних

можливостей, генеруючи значний економічний внесок та використовуючись як інструмент публічної дипломатії.

Роль цифрових технологій є ключовою у поширенні південнокорейської "м'якої сили", сприяючи глобальній дистрибуції контенту та формуванню міжнародних фанатських спільнот. Культурна дипломатія є невід'ємною частиною зовнішньополітичної стратегії, що реалізується через культурні обміни, освітні програми та Корейські культурні центри.

Перспективи розвитку південнокорейської "м'якої сили" передбачають подальшу диверсифікацію інструментів та розширення географічного охоплення, з особливим акцентом на інтеграції культурної дипломатії з економічними інтересами та технологічними інноваціями.

У контексті регіональної безпеки "м'яка сила" сприяє формуванню позитивного міжнародного середовища та зміцненню регіональних зв'язків, хоча її ефективність у вирішенні гострих безпекових питань є обмеженою.

"М'яка сила" Південної Кореї є результатом комплексної взаємодії державної політики, приватного підприємництва, технологічних інновацій та культурної творчості. Успіх країни у перетворенні культурних активів на політичні та економічні дивіденди є наслідком стратегічного підходу та адаптивності до глобальних трендів. Південнокорейський досвід демонструє, що навіть з обмеженими ресурсами країна може досягти значного міжнародного впливу за умови наявності чіткої стратегії та ефективного використання своїх унікальних культурних та економічних переваг.

У підсумку, "м'яка сила" Республіки Корея є унікальним прикладом трансформації національних креативних ресурсів у вагомий інструмент міжнародного впливу. Її успіх базується на синергії між державою, приватним сектором та суспільством, а також на здатності адаптувати традиційні цінності до сучасного глобального контексту. Південнокорейська модель демонструє, що культурний вплив може бути не менш значущим, ніж

економічна чи військова потужність, дозволяючи країні займати вагому позицію в глобальній політиці.

Південнокорейський досвід має важливе значення для інших країн, що прагнуть посилити свій міжнародний вплив, демонструючи ефективність стратегічного використання культурних активів, інновацій та цифрових технологій для досягнення зовнішньополітичних цілей та просування національних інтересів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ефективність використання м'якої сили Республікою Корея. URL: <https://softpower30.com>
2. Закон України "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики" від 01.07.2010 № 2411-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
3. Конституція Республіки Корея (1948) <https://www.law.go.kr/법령/대한민국헌법> (англійська версія перекладу Конституції URL: [https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=1\(=ENG\)](https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=1(=ENG)))
4. Корейський культурний центр. Звіт про діяльність у сфері культурної дипломатії. 2023. URL: <https://kccukraine.com/report2023/>
5. Лідери рейтингу м'якої сили у 2024 році. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/rejting-m-yakoji-sili-krajin-vid-brand-finance-yaponi-ya-nimechchina-ta-inshi-50399513.html>
6. Міністерство закордонних справ Республіки Корея. Korea's Public Diplomacy Strategy. 2023. URL: https://www.mofa.go.kr/eng/wpge/m_5664/contents.do
7. Міністерство закордонних справ України. Торговельно-економічне співробітництво з Республікою Корея. URL: <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/400-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>
8. Населення Південної Кореї. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%9F%D1%96%D0%B2%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%97
9. Brand Finance. Global Soft Power Index 2024. URL: <https://brandirectory.com/softpower/>

10. DataReportal. URL: <https://datareportal.com/>
11. Heritage Foundation. Індекс економічної свободи, 2023. URL: <https://www.heritage.org/index/ranking>
12. Korea Development Institute (KDI). Economic Outlook 2025. URL: <https://english.news.cn/20250211/c0856715e59f4de3afb739aa95d4ef72/c.html>
13. Portland Communications. The Soft Power 30: A Global Ranking of Soft Power 2024. URL: <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2024/03/The-Soft-Power-30-Report-2024.pdf>
14. Reporters Without Borders. Індекс свободи преси, 2023. URL: <https://rsf.org/en/index>
15. Statistics Korea (KOSTAT). URL: <https://www.kostat.go.kr/>
16. The Economist. Індекс демократії, 2023. URL: <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2023/>
17. Transparency International. Індекс сприйняття корупції, 2023. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>
18. UN Development Programme (UNDP). URL: <https://www.undp.org/>
19. United Nations Population Division. URL: <https://www.un.org/development/desa/pd/data>
20. World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/>
21. World Intellectual Property Organization (WIPO). URL: <https://www.wipo.int/>
22. World Justice Project. Індекс верховенства права, 2023. URL: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/>
23. Асиметрія міжнародних відносин / за ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. Київ: Стилос, 2023. 478 с.
24. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / пер. з англ. О. Фешовець. Львів-Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2022. 288 с.

25. Бредіхін А. В. Новітня історія Азіатсько-Тихоокеанського регіону: навч. посібник. Дніпро: Вид-во ДНУ, 2023. 336 с.
26. Вакарчук К. В. Зовнішня політика Республіки Корея в умовах трансформації міжнародної системи: монографія. Київ: Знання, 2024. 324 с.
27. Городня Н.Д. Східна Азія у зовнішній політиці США (1989–2013 рр.): монографія. К.: «Прінт-Сервіс», 2014. 528 с.
28. Кім Д. Дигітальні злочини на гендерному ґрунті в Південній Кореї: соціальна реакція та правове регулювання. Право України. 2023. №5. С. 146–163.
29. Кім Д. Х., Іванова А. П. Комплексний аналіз південнокорейської моделі розвитку: досягнення та протиріччя. Київ: Критика, 2023. 428 с.
30. Кім Д. Ч. Цифрова трансформація Республіки Корея: досвід побудови інформаційного суспільства. Київ: Академвидав, 2022. 298 с.
31. Кім Й. Релігійний ландшафт сучасної Південної Кореї: традиції та трансформації. Релігієзнавчі студії. 2022. Вип. 3. С. 83–99.
32. Кім К., Вонг Т. Корейська модель розвитку: досвід для країн, що розвиваються / пер. з англ. І. Іванова. Львів: Априорі, 2024. 358 с.
33. Кім С. Нова південна політика Республіки Корея: цілі, імплементація, результати. Зовнішні справи. 2022. №4. С. 28–42.
34. Кім Т. Економічна трансформація Південної Кореї: від руїн до процвітання. Київ: Наукова думка, 2023. 416 с.
35. Кім Х. С. Баланс роботи та життя в корейському суспільстві: виклики та тенденції. Український соціум. 2023. №2. С. 126–142.
36. Кім Ч. Контентна індустрія Республіки Корея: державна політика та міжнародний успіх. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2022. Вип. 152. С. 47–59.
37. Лі Дж. М. Трудова культура Південної Кореї: традиції та трансформації. Економіка та право. 2022. №3. С. 89–104.

38. Лі Дж. С. Креативна економіка: південнокорейська модель інноваційного розвитку. Харків: Право, 2022. 284 с.
39. Лі К. К. Реформи освітньої системи Південної Кореї: виклики та перспективи. Освітологічний дискурс. 2023. № 3(42). С. 78–91.
40. Лі М. Б. Еволюція політики Республіки Корея щодо КНДР (1988–2023). Київ: Наукова думка, 2023. 386 с.
41. Лі М. Концепція "обличчя" в східноазійській культурі спілкування. Культурологічні студії. 2022. Вип. 8. С. 123–139.
42. Лі С. Гендерний розрив у південнокорейському суспільстві: виклики та перспективи. Гендерні студії: наука і практика. 2022. №4. С. 58–74.
43. Лі С. Д. Корпоративна соціальна відповідальність південнокорейських компаній: практики та виклики. Соціальна економіка. 2022. №63. С. 145–161.
44. Марценюк Р. О. Феномен корейської хвилі у глобальному культурному просторі. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2023. 344 с.
45. Най Дж. С. М'яка сила: засоби досягнення успіху у світовій політиці / пер. з англ. О. Дем'янчук. К.: Центр вільної преси, 2011. 216 с.
46. Пак В. В. Роль Конституційного суду в політичній системі Республіки Корея. Право України. 2023. №8. С. 203–218.
47. Пак Г. Освітня система Республіки Корея: традиції та інновації. Порівняльно-педагогічні студії. 2023. №2. С. 82–96.
48. Пак Дж. Х., Ткаченко В. М. Індустрія 4.0 в контексті південнокорейської промислової політики. Економіка промисловості. 2023. № 3(103). С. 45–63.
49. Пак С. В. Колективізм та індивідуалізм у сучасному корейському суспільстві. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2023. Вип. 97. С. 67–82.

50. Пак С. Х. Чеболі та їхня роль в економічному розвитку Республіки Корея. Економіка України. 2023. №7. С. 45– 61.
51. Пак С., Кравченко В. Зелене зростання та екологічна модернізація Республіки Корея. Економіка України. 2023. №9. С. 73– 89.
52. Пак Х. К. Нові релігійні рухи в сучасній Південній Кореї. Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство. 2023. Т. 11. С. 72– 86.
53. Подворна, Т. В. (2020). "М'яка сила" в сучасних міжнародних відносинах: теоретичний аспект. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Політичні науки, 7(2), 81– 87.
54. Семченко, О. А. (2019). "М'яка сила" як інструмент зовнішньої політики держави. Політичний менеджмент, 3, 138– 146.
55. Слісаренко, І. Ю. (2018). Концепція "м'якої сили" в сучасних геополітичних стратегіях. Актуальні проблеми міжнародних відносин, 94(2), 53– 59.
56. Тодоров І. Я., Кравченко В. О. Демографічні виклики Східної Азії: досвід Республіки Корея. Демографія та соціальна економіка. 2023. № 2(52). С. 72– 85.
57. Хван Ю. Неформальні соціальні мережі в корейському суспільстві: традиції та сучасність. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2022. №3. С. 103– 119.
58. Цюрупа М. В. М'яка сила та культурна дипломатія у міжнародних відносинах / М. В. Цюрупа // Зовнішні справи. – 2020. – № 3. – С. 37– 45.
59. Чанг Д. Освітній кредиціалізм у Південній Кореї: соціально-економічні наслідки. Освіта та педагогічні науки. 2024. №1. С. 110– 125.
60. Чо С. В. Кібербезпека Республіки Корея: стратегія, інституції, практики. Київ: НІСД, 2023. 124 с.
61. Чой Е. Молодіжна культура сучасної Південної Кореї: цінності, тренди, проблеми. Соціологічні студії. 2022. №1. С. 93– 108.

62. Чой К. Г. Соціально-психологічні аспекти корейської культури: хан, чонг, кібун. *Психологія і суспільство*. 2022. №2. С. 118–134.
63. Чой С. Інноваційні кластери Південної Кореї: стратегія формування та розвитку. *Економічний вісник*. 2022. №4. С. 89–103.
64. Шевченко М. О. Публічна дипломатія Південної Кореї: інструменти, стратегії, ефективність. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2023. Вип. 1(55). С. 67–81.
65. Шевченко О. В. Культурна дипломатія Південної Кореї як інструмент зовнішньої політики. *Міжнародні відносини. Серія "Політичні науки"*. 2022. № 25. С. 125–138.
66. Шин Х. Конфуціанська етика в сучасному корейському суспільстві. *Філософська думка*. 2023. №3. С. 56–72.
67. Юн С. Х. Концепція "середньої держави" у зовнішній політиці Республіки Корея. *Політичний менеджмент*. 2022. №2. С. 137–155.
68. Armstrong, C. K. (2014). *The Koreas* (2nd ed.). Routledge. 324 с.
69. Cha, Victor D. *Beyond the Final Score: The Politics of Sport in Asia*. Columbia University Press, 2009. 320 с.
70. Cho, H. J., & Joo, C. H. Korean Wave in Southeast Asia: Consumption of Korean TV Dramas and Its Sociocultural Impact. *Asian Journal of Communication*, 2015. Vol. 25(2), 198–217.
71. Chung, Y. C. The Rise of Korea's Cultural Diplomacy. *East Asia*, 2010. Vol. 27(3), 345–362.
72. Cumings, Bruce. *Korea's Place in the Sun: A Modern History*. W. W. Norton & Company, 2005. 592 с.
73. Duus, Peter. *The Abacus and the Sword: The Japanese Penetration of Korea, 1895–1910*. University of California Press, 1998. 496 с.
74. Fan, Y. (2008). "Soft power: Power of attraction or confusion?". *Place Branding and Public Diplomacy*, 4(2), 147–158.

75. Grincheva N. Cultural Diplomacy 2.0: Challenges and Opportunities in Museum International Practices. *Museum & Society*. 2020. Vol. 18(1). P. 66–81.
76. Howard, K. *Korea's Creative Economy: Culture, Content and the Global Stage*. Routledge, 2012. 240 c.
77. Jin, D. Y. *New Korean Wave: Transcultural Consumption of Korean Popular Culture*. Routledge, 2016. 210 c.
78. Kennedy C. Cultural Diplomacy as Critical Practice. *Journal of Cultural Studies*. 2017. Vol. 45(3). P. 89– 103.
79. Kennedy, C. (2018). "The Soft Power of Cultural Diplomacy in the Digital Age". *International Journal of Cultural Policy*, 24(6), 723– 738.
80. Kim, H. (2021). "Korean Wave as Cultural Soft Power: K-Pop's Global Impact and Implications for Cultural Diplomacy". *International Journal of Korean Studies*, 25(1), 117– 140.
81. Kim M. *BTS: Icons of K-Pop*. Bloomsbury Publishing, 2017. 112 c.
82. Kim S. H., et al. Probiotic Properties of Lactic Acid Bacteria Isolated from Korean Fermented Foods. *Food Science and Biotechnology*, 2017. Vol. 26(S1), 145–151.
83. Kim, Samuel S. *Korea's Quest for Global Standing: An Enduring Power Transition*. Cambridge University Press, 2013. 352 c.
84. Kurlantzick J. *Charm Offensive: How China's Soft Power Is Transforming the World*. New Haven: Yale University Press, 2007. 306 p.
85. Kurlantzick, J. (2007). *Charm Offensive: How China's Soft Power Is Transforming the World*. New Haven: Yale University Press.
86. Lee, G. (2019). "A Theory of Soft Power and Korea's Soft Power Strategy". *Korean Journal of Defense Analysis*, 21(2), 205– 218.
87. Lee K. M. *K-Beauty: The Korean Beauty Bible*. HarperCollins, 2016. 240 c.

88. Lee S. H., & Oh, S. *The Korean Wave: A New Cultural Phenomenon*. The Korea Foundation, 2012. 192 c.
89. Lee, Ki-baik. *A New History of Korea*. Harvard University Press, 1984. 514 c.
90. Leffler, Melvyn P. *For the Soul of Mankind: The United States, the Soviet Union, and the Cold War*. Hill and Wang, 2007.
91. Manyin, Mark E., et al. *U.S.-South Korea Relations*. Congressional Research Service.
92. McClory, J. (2023). *The Soft Power 30: A Global Ranking of Soft Power*. Portland Communications.
93. Melissen, J. (2005). *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*. New York: Palgrave Macmillan. 288 c.
94. Melissen, J. (2013). "Public Diplomacy". In A. F. Cooper, J. Heine, & R. Thakur (Eds.), *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy* (pp. 436– 452). Oxford: Oxford University Press.
95. Myers, Ramon H., and Mark R. Peattie. *The Japanese Colonial Empire, 1895– 1945*. Princeton University Press, 1984. 496 c.
96. Nation Branding Committee. *National Brand Strategy of the Republic of Korea*. Presidential Council on Nation Branding, 2009.
97. Normile, D. South Korea's aggressive testing is blunting its coronavirus epidemic. *Science*, 2020..
98. Nye, J. S. (1990). *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. New York: Basic Books. 320 c. 192 c.
99. Nye, J. S. (2005). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: PublicAffairs.
100. Nye, J. S. (2008). "Public Diplomacy and Soft Power". *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 94– 109.
101. Nye, J. S. (2009). "Get Smart: Combining Hard and Soft Power". *Foreign Affairs*, 88(4), 160– 163.

102. Nye, J. S. (2011). *The Future of Power*. New York: PublicAffairs. 320 с.
103. Oberdorfer, Don. *The Two Koreas: A Contemporary History*. Basic Books, 2001.
104. Park B. G. *The Growth of the Korean Cultural Industries and the Korean Wave*. *East Asian Review*, 2013.
105. Park, Joon-young, and Wonhyuk Lim (eds.). *The South Korean Economy: Fifty Years of Change*. Korea Development Institute, 1995.
106. Pettid, M. J. *Korean Cuisine: An Illustrated History*. Reaktion Books, 2008. 208 с.
107. Shim, D. B. *K-Pop Beyond Asia*. Routledge, 2012. 192 с.
108. Stringer, K. *Parasite Makes History with Four Oscar Wins*. *Variety*, 2020.
109. Wood A. *Soft Power and Cultural Diplomacy in International Relations*. *The Journal of International Affairs*. 2018. Vol. 70(2). P. 49– 67.
110. Wood, A. (2020). "Soft Power in International Relations: A Case Study Analysis". *Journal of International Affairs*, 74(1), 113– 126.
111. Географія. Рівень стандарту. Повторне видання. 10 клас. Кобернік § 31. Республіка Корея. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/kobernik-geography-10-class-2023-standard-level-reissue/31.php>
112. Кім Е.В. Південнокорейська модель розвитку в контексті сучасних міжнародних відносин. Київ: Наукова думка, 2023. 287 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/359822175_Pivdennokorejska_model_ro_zvitku_v_konteksti_sucasnih_miznarodnih_vidnosin
113. Лиско С.В. "М'яка сила" як інструмент зовнішньої політики держави. *Політологічні студії*. 2021. Вип. 14. С. 122– 131. URL: <https://scholar.google.com/scholar?q=%22%D0%9C%27%D1%8F%D0%BA%D0%B0+%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B0%22+%D1%8F%D0%BA+%D1%9>

6%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82+%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97+%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8+%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8

114. Південна Корея: справжні причини грандіозного зростання. URL: <https://voxukraine.org/pivden-na-koreya-spravzhni-prichini-grandioznogo-zrostannya>

115. Подворна Т. В. М'яка сила як інструмент зовнішньої політики держави / Т. В. Подворна // Політичне життя. – 2018. – № 1. – С. 123– 128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2018_1_23

116. Семченко О. А. М'яка сила в сучасній політиці: український вимір / О. А. Семченко // Актуальні проблеми політики. – 2019. – Вип. 63. – С. 19– 33. URL: <http://app.onua.edu.ua/index.php/app/article/view/105>

117. Слісаренко І. Ю. М'яка сила в контексті смарт-стратегії: український вимір / І. Ю. Слісаренко // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – 2016. – Вип. 5– 6. – С. 199– 210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2016_5-6_13

118. Стасевська О.А., Уколова В.О. Культурна дипломатія як інструмент "м'якої сили" держави. Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. 2020. № 1(44). С. 123– 136. URL: <https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/12246/1/stasevska,%20ukolova.pdf>

119. Як Південна Корея обговорює створення ядерної зброї і чи це їй потрібно. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-65405775>

120. Anholt S. Competitive Identity: The New Brand Management for Nations, Cities and Regions. London: Palgrave Macmillan, 2007. 160 p. URL: <https://doi.org/10.1057/9780230627727>

121. Gilboa E. Searching for a Theory of Public Diplomacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 2008. Vol. 616, No. 1. P. 55– 77. URL: <https://doi.org/10.1177/0002716207312142>
122. Heng Y. *Digital Diplomacy: Theory and Practice*. E-International Relations. 2022. URL: <https://www.e-ir.info/pdf/99875>
123. Hong S. *The Korean Wave and Soft Power in Asia*. Seoul: Korea Foundation, 2021. 182 p. URL: https://www.academia.edu/35049797/The_Korean_Wave_and_Soft_Power_in_Asi_a
124. Kim T.H. Paradigm Shift in Diplomacy: A Conceptual Model for Korea's "New Public Diplomacy". *Korea Observer*. 2012. Vol. 43, No. 4. P. 527– 555. URL: https://www.researchgate.net/publication/261707816_Paradigm_Shift_in_Diplomacy_A_Conceptual_Model_for_Korea's_New_Public_Diplomacy
125. KoreaPro. URL: <https://koreapro.org/>
126. Lee G. A Theory of Soft Power and Korea's Soft Power Strategy. *Korean Journal of Defense Analysis*. 2019. Vol. 21, No. 2. P. 205– 218. URL: <https://doi.org/10.1080/10163270902913962>
127. Manners I. Normative Power Europe: A Contradiction in Terms? *Journal of Common Market Studies*. 2002. Vol. 40, No. 2. P. 235– 258. URL: <https://doi.org/10.1111/1468-5965.00353>
128. Melissen J. *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2005. 240 p. URL: <https://doi.org/10.1057/9780230554931>
129. Nye J.S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: PublicAffairs, 2004. 192 p. URL: <https://www.belfercenter.org/publication/soft-power-means-success-world-politics>

130. Nye, J. S. (2004). "The Benefits of Soft Power". Harvard Business School Working Knowledge. Retrieved from <https://hbswk.hbs.edu/archive/the-benefits-of-soft-power>

131. Van Ham P. Social Power in International Politics. London: Routledge, 2010. 256 p. URL: <https://doi.org/10.4324/9780203881682>.

Додаток А

Таблиця 2.1

Характер зовнішньої політики Республіки Корея

Період	Чим характеризувалася зовнішня політика Республіки Корея					
1950– 1953	Тісною військово-політичною співпрацею зі Сполученими Штатами	Гострим протистоянням з Північною Кореєю та комуністичним блоком		Жорсткою орієнтацією на антикомуністичну парадигму холодної війни	Майже повною ізоляцією від соціалістичних країн	Обмеженими дипломатичними контактами з невеликою кількістю держав
1970 роки	Активною диверсифікацією міжнародних зв'язків при збереженні союзу зі США	Поступовим нарощуванням економічної потужності та використанням її як інструменту зовнішньої політики		Встановленням дипломатичних відносин з країнами "третього світу"	Початком формування багатовекторної зовнішньої політики	Активізацією участі в міжнародних організаціях
1997– 1998	Лібералізацією зовнішньої політики та її наближенням до демократичних цінностей	Активною участю у міжнародних організаціях та інтеграційних об'єднаннях	Встановленням дипломатичних відносин з колишніми ворогами – СРСР (1990) та Китаєм (1992)		Курсом на міжнародне економічне співробітництво та глобальну інтеграцію	Трансформацією підходів до відносин з КНДР від конфронтації до діалогу
2003– сьогодні	Активною роллю у вирішенні міжнародних конфліктів та глобальних проблем	Потужною економічною дипломатією та укладанням угод про вільну торгівлю з ключовими партнерами	Систематичним просуванням концепції "м'якої сили" та використанням культурних інструментів впливу	Непоследовною, але загалом конструктивною політикою щодо КНДР	Поглибленням регіональної співпраці в Східній Азії та намаганням відігравати роль балансира між США та Китаєм	Розширенням географії дипломатичної присутності та диверсифікацією зовнішньоекономічних зв'язків

Розроблено авторкою за матеріалами [69; 73; 83]

Додаток Б

Таблиця 1.5

Основні макроекономічні показники Республіки Корея з 2019 по 2023 рр.

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Номінальний ВВП (трлн дол. США)	1,41	1,38	1,41	1,53	1,62	1,65	1,64	1,81	1,67	1,73
Зростання ВВП (%)	3,2	2,8	2,9	3,2	2,9	2,2	-0,7	4,1	2,6	1,4
ВВП на душу населення (дол США)	27,970	27,250	27,630	29,890	31,390	31,950	31,670	35,040	32,410	33,590
Інфляція (%)	1,3	0,7	1,0	1,9	1,5	0,4	0,5	2,5	5,1	3,6
Безробіття (%)	3.5	3.6	3.7	3.7	3.8	3.8	4.0	3.7	2.9	2.7
Експорт товарів (млрд дол. США)	572.7	526.8	495.4	573.7	604.9	542.2	512.8	644.4	683.6	683.9
Імпорт товарів (млрд дол. США)	525.5	436.5	406.2	478.5	535.2	503.3	476,6	615,0	678,2	671,1
Державний борг (% від ВВП)	35,9	36,8	36,5	36,0	35,9	37,6	43,8	47,3	49,8	51,2

Розроблено авторкою за матеріалами: [20; 71; 75]

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу бакалавра студентки спеціальності
,«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Лісянської Валерії Олександрівни

на тему: «"М'яка сила" як інструмент зовнішньої політики Республіки Корея»

31.05.2025 р.

м. Харків

Кваліфікаційна бакалаврська робота студентки Лісянської Валерії Олександрівни присвячена актуальному та своєчасному дослідженню концепції «м'якої сили» та її застосування у зовнішній політиці Республіки Корея. Робота розкриває сутність «м'якої сили», її інструменти та механізми реалізації, а також аналізує конкретні прояви та ефективність корейської «м'якої сили» на міжнародній арені.

Під час написання кваліфікаційної роботи, студентка продемонструвала високий рівень теоретичних знань з міжнародних відносин, дипломатії та публічної дипломатії, аналітичних навичок та здатність до самостійного проведення наукового дослідження.

Робота відзначається чіткою структурою, логічною послідовністю викладу матеріалу та обґрунтованими висновками. Студентка ретельно проаналізувала теоретико-методологічні основи дослідження «м'якої сили»,

розглянула різні виміри корейської «м'якої сили» – від культурного впливу (Халлю) до технологічних досягнень та міжнародної допомоги. Вона вміло оперувала значним масивом інформації, що свідчить про її глибоке занурення у тему.

Студентка показала здатність до критичного мислення та самостійного аналізу складних міжнародних процесів, пов'язаних із поширенням впливу Республіки Корея. Вона використовувала широкий спектр джерел, включаючи наукові статті, офіційні документи, аналітичні звіти та матеріали міжнародних організацій, що свідчить про її високий рівень підготовки та вміння працювати з інформацією.

Під час написання роботи студентка продемонструвала ініціативність, відповідальність та високий рівень самостійності. Її підхід до дослідження був професійним та науково обґрунтованим. Коректне застосування наукових методів дослідження забезпечило виконання поставлених у роботі завдань. Теоретична цінність роботи ґрунтується на глибокому і багатосторонньому вивченні теми.

Кваліфікаційна бакалаврська робота студентки Лісянської Валерії Олександрівни виконана на високому науковому рівні, відповідає вимогам, що пред'являються до бакалаврських робіт, і заслуговує на відмінну оцінку.

Науковий керівник:

кандидат політичних наук, доцентка



Ганна ПАНАСЕНКО

Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків
05.06.2025

Екзаменаційній комісії із захисту
кваліфікаційних бакалаврських робіт
студентів спеціальності 291
«Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

ЗОВНІШНЯ РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра
студентки спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
Лісянської Валерії Олександрівни
на тему: «"М'яка сила" як інструмент зовнішньої політики Республіки Корея»

Кваліфікаційна бакалаврська робота Лісянської Валерії Олександрівни є актуальним та своєчасним дослідженням, присвяченим використанню «м'якої сили» як ключового інструменту зовнішньої політики Республіки Корея. У сучасному світі, де значення традиційної жорсткої сили поступово зменшується, а культурний та ідейний вплив набуває все більшої ваги, аналіз досвіду Південної Кореї є надзвичайно важливим.

Актуальність теми не викликає сумнівів, оскільки феномен «м'якої сили» є одним з найбільш динамічних напрямів у дослідженнях міжнародних відносин. Республіка Корея, яка за відносно короткий період перетворилася на одного з лідерів світової економіки та культури, є яскравим прикладом ефективного використання цього інструменту. Дослідження її стратегій, викликів та досягнень у цій сфері має значне теоретичне та практичне значення.

Структура роботи є логічною та послідовною, відповідає поставленим завданням. Вступ чітко окреслює актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет та методологію дослідження. Розділи роботи, що стосуються теоретичних основ «м'якої сили», історичного контексту та еволюції зовнішньої політики Республіки Корея, а також детального аналізу інструментів та результатів її «м'якої сили» (зокрема, культурного впливу, технологічного розвитку, гуманітарної допомоги), дозволяють повною мірою розкрити заявлену тему.

Змістове наповнення роботи свідчить про глибоке опрацювання значного обсягу наукової літератури, офіційних документів, аналітичних матеріалів та статистичних даних. Авторка коректно використовує науковий

апарат, оперує відповідною термінологією. Особливо цінним є детальний розгляд феномену "Халлю" (Корейська хвиля) як потужного чинника культурної дипломатії, а також аналіз економічних та технологічних аспектів «м'якої сили». Висновки щодо багатовекторності та ефективності корейської стратегії є обґрунтованими та підтверджуються фактичним матеріалом.

Позитивними аспектами роботи є: ґрунтовний теоретичний аналіз концепції «м'якої сили» з посиланням на ключових авторів; комплексне дослідження різних вимірів «м'якої сили» Республіки Корея (культура, технології, освіта, міжнародний розвиток); наявність статистичних даних та прикладів, що підтверджують ефективність застосування «м'якої сили»; виокремлення як сильних сторін, так і потенційних викликів для «м'якої сили» Південної Кореї.

Серед незначних зауважень можна відзначити можливість більш детального розгляду впливу геополітичних чинників (наприклад, відносин з КНДР) на сприйняття та ефективність «м'якої сили» Республіки Корея. Деякі аспекти регіональної конкуренції в застосуванні «м'якої сили» (наприклад, з Китаєм та Японією) могли б бути проаналізовані глибше.

Загалом, кваліфікаційна бакалаврська робота Лісянської Валерії Олександрівни є цілісним, самостійним науковим дослідженням, яке демонструє високий рівень підготовки студентки. Робота має як теоретичну, так і практичну цінність, розширюючи розуміння сучасних інструментів зовнішньої політики та успішного досвіду їх застосування.

Вважаю, що кваліфікаційна бакалаврська робота Лісянської Валерії відповідає вимогам, що пред'являються до робіт такого типу, і заслуговує на високу позитивну оцінку, а її авторка – на присвоєння кваліфікації бакалавра за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Рецензент:

Кандидат політичних наук, доцент
викладач кафедри політології, соціології і культурології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

 Тетяна САВЕЛЬСВА

Свідчується авт. загальним